

Horizon 2005

Witboek voor de modernisering van de federale wetenschappelijke instellingen, die onder het gezag staan van de Minister van Wetenschappelijk Onderzoek

Op initiatief van

*de heer Charles Picqué, Minister van
Wetenschappelijk Onderzoek,*

*en van de heer Yvan Ylieff,
Regeringscommissaris, belast met
het Wetenschapsbeleid.*

Leden van de stuurgroep ‘modernisering van de federale wetenschappelijke instellingen’:

Beka E. (SSTC-DWTC); Beumier M. (SSTC-DWTC); Cahen D.(IRSNB-KBIN); De Smet W. (DWTC-SSTC); De Swaef D. (DWTC-SSTC); De Wilde E. (KMSKB-MRBAB); Den Ouden G. (expert); Gotovitch J. (CEGES-SOMA); Gryseels G. (KMMA-MRAC); Lemaitre O. (SSTC-DWTC); Malcorps H. (KMI-IRM); Van de Walle R. (DWTC-SSTC) en Wery Ph. (SSTC-DWTC).

Coördinatie:

Lemaitre O. (SSTC-DWTC) en Wery Ph. (SSTC-DWTC)

Werkten mee aan de uitwerking en de opstelling van dit witboek:

De leden van de stuurgroep (zie hierboven) en Auquier G. (SSTC-DWTC); Baudot M.(SSTC-DWTC); Backeljauw D. (DWTC-SSTC); Bossaert M. (DWTC-SSTC); Cahen-Delhaye A. (MRAH-KMKG); Christiaens M. (IRM-KMI); Cockshaw P.(BR-KB); De Vos W. (KB-BR); Glinne Th. (SSTC-DWTC); Hespel R. (MRBAB-KMSKB); Leblicq C. (SSTC-DWTC); Maes L. (KIK-IRPA); Marlier Th. (MRBAB/KMSKB), Martens K. (KBIN-IRSNB); Masschelein L. (IRPA-KIK); Monteny F. (DWTC-SSTC); Moulin J. (DWTI-SIST); Pâquet P. (ORB-KSB); Perquy B. (KB-BR); Persoons E. (ARA-AGR); Ros E. (DWTC-SSTC); Schietecat G. (KMI-IRM); Schoeters A. (DWTC-SSTC); Simon P. (IASB-BIRA); van den Hul A.M (DWTC-SSTC); Van Langenhove L. (DWTC-SSTC); Vrancken B. (DWTC-SSTC).

De Federale wetenschappelijke instellingen bewaren, ontwikkelen, bestuderen en valoriseren al meer dan twee eeuwen lang een uitzonderlijk wetenschappelijk, artistiek en historisch erfgoed. Hun nationale én internationale roeping komt tot uiting via hun specifieke opdrachten op het vlak van de wetenschappelijke dienstverlening, het onderzoek en hun bijdrage tot de internationale uitstraling van België.

Het lag dan ook voor de hand dat zij zich niet afzijdig konden houden van het "Copernicus" plan dat de modernisering van het federale overheid beoogt.

Daarom hebben wij op 19 juli 2001 een oriëntatienota betreffende de modernisering van deze instellingen aan de Ministerraad voorgelegd.

De bedoeling is de instellingen die onder ons gezag staan daardoor het onontbeerlijke elan te geven voor hun ontwikkeling, zodat zij hun uitmuntend internationaal peil kunnen handhaven.

De voorbije jaren werd hiertoe al de aanzet gegeven. Sinds 1999 zijn reeds verschillende maatregelen genomen wat het administratief en financieel beheer van de FWI's betreft zoals het invoeren van nieuwe managementinstrumenten, het herbekijken van de respectieve bevoegdheden van de Beheerscommissie en van de ordonnateur, het doorvoeren van een begrotings- en boekhoudingshervorming, het creëren van een loopbaan van "adviseur bij de federale wetenschappelijke instellingen"...

Hoewel al deze acties gunstige resultaten opgeleverd hebben, zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk om de FWI's nog beter te doen functioneren.

Voornoemde oriëntatienota bepaalt de algemene doelstelling: de FWI's op het hoogste internationale peil brengen zowel wat betreft de kwaliteit en de sociale relevantie van het onderzoek dat zij verrichten als wat betreft hun dienstverlening. Bovendien moet ervoor gezorgd worden dat zij dit peil kunnen handhaven.

Wij hebben hiertoe de voornaamste noodwendigheden bepaald:

- De erkenning van het specifieke karakter van de FWI's met hun opdrachten die van belang zijn voor het hele land;*
- De middelen die de overheid bereid is te investeren in het behoud en de valorisatie van het wetenschappelijk, historisch en artistiek erfgoed en in het fundamenteel en toegepast onderzoek van de FWI's. Dit om hen in staat te stellen bij te blijven bij de maatschappelijke ontwikkelingen (nieuwe museologie, gebruik van de nieuwste informatietechnologie ...), bij te dragen tot 's lands imago en tot de verbetering van de diensten verleend aan de maatschappij, de beleidsmakers en de burgers. De middelen die op dit ogenblik voorhanden zijn voor het dagelijks beheer van de FWI's volstaan hiervoor evenwel niet. Om het functioneren van de FWI's bij te sturen zijn buitengewone investeringen nodig;*
- Een human resources management dat aansluit bij de uitgetekende hervorming van het overheidsapparaat zodat de vereiste competenties aangetrokken kunnen worden om in te spelen op de constant wijzigende behoeften (op het vlak van museologie, informatica, communicatieberoepen, management ...);*
- De rol van de FWI's ten aanzien van de uitbouw van de informatiemaatschappij en, in het bijzonder, van een betere toegang tot de kennis. Dat houdt in dat de*

- achterstand terzake op soortgelijke instellingen in het buitenland moet worden weggewerkt;
- Een gebruikersgericht beleid en de valorisatie van producten en diensten;
- De vereenvoudiging van de beheers- en adviesorganen die opgericht zijn om deze instellingen efficiënter te laten werken en de kwaliteit van hun dienstverlening te vergroten.

Bepaalde ontwikkelingen, in België zowel als in Europa, bieden overigens kansen die gegrepen moeten worden:

- de "vrijtijdsmaatschappij" leidt tot een grotere vraag van het publiek, vooral naar de musea toe;
- dankzij de «Europese Onderzoekruimte» kunnen de FWI's zich inpassen in internationale uitmuntende netwerken, waardoor de kritische massa van gekwalificeerd personeel en de toegevoegde waarde van hun onderzoek kunnen toenemen;
- de competenties die de deelgebieden ontwikkelen vullen die van de FWI's aan zodat synergieën tot stand gebracht kunnen worden die voor het land en elk van zijn componenten interessant zijn.

Het gaat er dus om een filosofie te ontwikkelen gericht op de modernisering van de FWI's ingebed in de «Copernicus» hervorming van het federale overheidsapparaat. Hierbij zal worden uitgegaan van de expertise die in de instellingen aanwezig is en zal een programma worden opgesteld voor een trapsgewijze uitvoering. Opdat de modernisering van de FWI's kans van slagen zou hebben, moeten beleidsmakers, leiding en personeel van de FWI's zich allen achter dit project scharen.

De overheidsdienst heeft de plicht erover te waken dat kennis voor iedereen toegankelijk blijft. De rol van de Staat bestaat erin, via deze instellingen, een opvoedkundige opdracht te vervullen als onontbeerlijke aanvulling op het onderwijs. De federale wetenschappelijke instellingen zijn hoeders van kennis, schoonheid, kunst, informatie ten behoeve van alle doelgroepen... Zij moeten deze dienstverlenende opdracht dan ook in de beste omstandigheden verder kunnen vervullen..

Yvan Ylieff

Regeringscommissaris
belast met het Wetenschapsbeleid

Charles Picqué

Minister van Wetenschappelijk
Onderzoek

WOORD VOORAF

De Federale wetenschappelijke instellingen (FWI) beheren en valoriseren een wetenschappelijk, historisch en artistiek patrimonium dat internationaal aanzien en faam geniet.

Dankzij het kwalitatief hoogstaand onderzoek dat deze instellingen voortdurend verrichten beschikken zij over een unieke kennis en verstrekken zij wetenschappelijke diensten waar een beroep op gedaan wordt door de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten, de Europese en internationale instellingen, de wetenschappelijke wereld, de privé-sector en het grote publiek.

De FWI's moeten zich echter weten aan te passen aan de wetenschappelijke en technologische ontwikkeling alsmede aan de behoeften en verwachtingen van de overheden en hun doelgroepen.

Wij zijn van plan om ze, op coherente wijze en met oog voor wat hen eigen maakt, in te schakelen in de modernisering van de federale overheidsdiensten.

Geheel volgens de voorstellen die in juli 2001 ingediend werden door de Minister van Wetenschappelijk Onderzoek en de Regeringscommissaris belast met het Wetenschapsbeleid, wensen wij aldus de kwaliteit, de prestaties en het imago van onze instellingen te verbeteren en ze efficiënter te maken. Daartoe zullen wij hun meer autonomie en verantwoordelijkheid geven - evenals de nodige middelen om deze verantwoordelijkheid op zich te nemen - en partnerschappen met de Staat, de deelgebieden en de privé-sector in de hand werken.

De modernisering van de FWI's moet het uitbouwen van hun expertise bevorderen en een breder scala aan begunstigden bereiken. Concreet zal dit proces ten bate zijn van:

de burgers en, vooral, van alle "gebruikers" van de FWI's, aan wie wij voornemens zijn om dankzij kwaliteitsdienstverlening een netwerk van attractieve referentie-instellingen aan te bieden;

de FWI's zelf, die over de nodige structurele personele en financiële middelen zullen beschikken om hun dienstverlenende en onderzoeksactiviteiten te verrichten;

de overheidsinstanties en, ruimer gezien van ons land, die dankzij goed presterende FWI's een imago van kwaliteit en daadkracht zullen verwerven;

Europa ten slotte, als de musea en wetenschappelijke instellingen van groot internationaal aanzien het prestige van zijn hoofdstad zullen verhogen.

België viert in 2005 zijn 175-jarig bestaan. Zou in dit vooruitzicht het op de meest doeltreffende wijze uitbouwen, bewaren, valoriseren en beheren van het gemeenschappelijk wetenschappelijk, historisch en artistiek patrimonium geen mooi eerbetoon aan het land en zijn gemeenschappen zijn?

Dat is in elk geval wat wij wensen en waar wij naar streven.

Eric Beka,
Secretaris-generaal DWTC

Daniel Cahen,
Directeur KBIN

Pierre Cockshaw,
Hoofdconservator KB

Anne Delhaye,
Wd. Hoofdconservator KMKG

Eliane De Wilde,
Hoofdconservator KMSKB

José Gotovitch,
Directeur SOMA

Guido Gryseels,
Directeur KMMA

Henri Malcorps,
Directeur KMI

Liliane Masschelein-Kleiner,
Directeur KIK

Paul Pâquet,
Directeur KSB

Ernest Persoons,
Algemeen Rijksarchivaris

Paul Simon,
Directeur BIRA

INHOUD

WOORD VOORAF	5
INHOUD	7
HOOFDSTUK I DE FEDERALE WETENSCHAPPELIJKE INSTELLINGEN DIE ONDER HET GEZAG STAAN VAN DE MINISTER VAN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	9
1 HET PATRIMONIUM VAN DE FWI.....	12
2 DE OPDRACHTEN VAN DE FWI.....	13
3 DE SPECIFIEKE KENMERKEN VAN DE FWI.....	15
HOOFDSTUK II ACTIE PROGRAMMA'S	16
1 DE DOELSTELLINGEN VAN DE MODERNISERING VAN DE FWI.....	17
2 ACTIEPROGRAMMA'S VOOR DE MODERNISERING VAN DE FWI.....	18
3 EERSTE STAPPEN VAN DE MODERNISERING VAN DE FWI.....	18
ACTIEPROGRAMMA I GEBRUIK VAN DE NIEUWE INFORMATIETECHNOLOGIEËN	19
1 HUIDIGE SITUATIE.....	19
2 PRIORITAIRE MAATREGELEN.....	20
3 COMPLEMENTAIRE ONTWIKKELINGEN.....	21
4 BUDGET.....	23
ACTIEPROGRAMMA II BEHOUDEN EN ONTWIKKELEN VAN HET WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEKSNIVEAU EN VAN DE WETENSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING	25
1 HUIDIGE SITUATIE.....	25
2 PRIORITAIRE MAATREGELEN.....	26
3 COMPLEMENTAIRE ONTWIKKELINGEN.....	28
4 BUDGET.....	30
ACTIEPROGRAMMA III MODERNISEREN EN VALORISEREN VAN HET ONROEREND PATRIMONIUM EN VAN DE VERZAMELINGEN VAN DE FWI	31
1 HUIDIGE SITUATIE.....	31
2 PRIORITAIRE MAATREGELEN.....	32
3 BUDGET.....	33
BELANGRIJKE PROJECTEN INZAKE DE INFRASTRUCTUUR	34
1. KONINKLIJK BELGISCH INSTITUUT VOOR NATUURWETENSCHAPPEN (KBIN).....	34
2. KONINKLIJK MUSEUM VOOR MIDDEN-AFRIKA (KMMA).....	34
3. KONINKLIJKE MUSEA VOOR SCHONE KUNSTEN VAN BELGIË (KMSKB).....	35
4. KONINKLIJKE MUSEA VOOR KUNST EN GESCHIEDENIS (KMKG).....	35
5. KONINKLIJK INSTITUUT VOOR HET KUNSTPATRIMONIUM (KIK).....	36
6. KONINKLIJKE STERRENWACHT VAN BELGIË (KSB).....	36
7. KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË (KB).....	37
8. ALGEMEEN RIJKSARCHIEF (ARA).....	37
9. KONINKLIJK METEOROLOGISCH INSTITUUT.....	38
10. BELGISCH INSTITUUT VOOR RUIMTE-AËRONOMIE.....	38
ACTIEPROGRAMMA IV VERZEKEREN VAN DE VEILIGHEID VAN DE GEBRUIKERS, DE BEZOEKERS, HET PERSONEEL EN HET PATRIMONIUM	39
1 HUIDIGE SITUATIE.....	39
2 PRIORITAIRE MAATREGELEN.....	40
3 BUDGET.....	43
ACTIEPROGRAMMA V VERBETEREN VAN HET IMAGO VAN DE FWI	46
1 HUIDIGE SITUATIE.....	46
2 PRIORITAIRE MAATREGELEN.....	46
3 COMPLEMENTAIRE ONTWIKKELINGEN.....	48

4	BUDGET	49
DE FWI IN DE LIJN VAN DE COPERNICUSHERVORMING		50
<i>ACTIEPROGRAMMA VI</i> VERDUIDELIJKEN EN VERBETEREN VAN DE EFFICIËNTIE VAN DE BEHEERSSTRUCTUREN.....		51
1	HUIDIGE SITUATIE	51
2.	AANBEVOLEN NIEUWE ORIËNTATIES.....	51
3	TE ONDERNEMEN ACTIES	54
<i>ACTIEPROGRAMMA VII</i> ONTWIKKELEN VAN EEN PERSONEELSBEHEER, AANGEPAST AAN DE SPECIFIEKE KENMERKEN VAN DE FWI.....		55
1	HUIDIGE SITUATIE	55
2.	AANBEVOLEN NIEUWE ORIËNTATIES.....	57
3.	TE ONDERNEMEN ACTIES	57
4.	BUDGETTAIRE MIDDELEN VEREIST OM DE ACTIES TE VERWEZENLIJKEN	60
<i>ACTIEPROGRAMMA VIII</i> ONTWIKKELEN VAN DE STRATEGISCHE BENADERING, DE KWALITEIT VAN DE DIENSTEN EN DE BEHEERSCONTROLE		61
1	HUIDIGE SITUATIE	61
2	AANBEVOLEN NIEUWE ORIËNTATIES.....	61
3	TE ONDERNEMEN ACTIES EN VEREISTE BUDGETTAIRE MIDDELEN (VOOR ALLE INSTELLINGEN)	64
HOOFDSTCK IV FINANCIERING EN PARTNERSCHAPPEN		65
1	CREËREN VAN EEN STRUCTUREEL MECENAATFONDS ONDER DE BESCHERMING VAN DE KONING BOUDEWIJNSTICHTING.....	66
2	VERSTERKEN VAN DE STEUN VAN DE NATIONALE LOTERIJ.....	66
3	ONTWIKKELEN VAN SAMENWERKING MET DE ANDERE FEDERALE DEPARTEMENTEN.....	66
4	ONTWIKKELEN VAN PARTNERSCHAPPEN MET DE GEFEDERALISEERDE EENHEDEN:	67
5	DE EUROPESE FINANCIERING	68
6	VALORISEREN VAN DE PRODUCTEN EN DIENSTEN VAN DE FWI	68

HOOFDSTUK I

DE FEDERALE WETENSCHAPPELIJKE INSTELLINGEN DIE ONDER HET GEZAG STAAN VAN DE MINISTER VAN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Tijdens de laatste twee eeuwen heeft de Belgische overheid verschillende openbare instellingen in het leven geroepen waaraan tegelijkertijd wetenschappelijke onderzoeksopdrachten en opdrachten van openbare dienstverlening werden toevertrouwd. Het gaat om de wetenschappelijke instellingen van de Staat: hun laatste organieke statuut dateert van 1965.

Sinds 1991 hangen tien van deze federale wetenschappelijke instellingen af van de federale Minister die verantwoordelijk is voor het wetenschapsbeleid. Over deze tien FWI gaat dit 'Witboek'. De Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden (DWTC) verzekeren, binnen de grenzen van het stelsel van het afzonderlijke beheer¹, de voorgedij.

In chronologische volgorde van hun oprichting gaat het over de volgende instellingen:

Het Algemeen Rijksarchief en de Rijksarchieven in de Provinciën (ARA, 1796)

Deze instelling bewaart de grootste verzameling historische bronnen van het land. Ze bezit de archieven van de centrale instellingen van de Bourgondische, de Spaanse en de Oostenrijkse Nederlanden tot in 1795, van bepaalde centrale bestuursorganen uit de Franse periode (1795-1815), van die van het Koninkrijk Nederland (1815-1830) en van bijna alle regeringsinstellingen sinds de Belgische onafhankelijkheid.

De Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België (KMSKB, 1801)

Het Museum voor Oude Kunst geeft een prestigieus overzicht van de schilderkunst van de 15de tot de 18de eeuw, van Van der Weyden tot Breugel en van Rubens tot David. Van Constantin Meunier tot Rik Wouters, van Magritte tot Broodthaers, biedt het Museum voor Moderne Kunst een heel rijk panorama van de Belgische en de internationale schilder- en beeldhouwkunst, van het fauvisme tot het expressionisme en van het surrealisme tot de hedendaagse tendensen.

De Koninklijke Sterrenwacht van België (KSB, 1826)

De KSB bestudeert het 'gedrag' van onze planeet: haar interne structuur, haar eigen omwenteling, haar vervormingen... Ze bestudeert ook de andere planeten, de zon en de sterren om de aarde en het heelal beter te begrijpen en de evolutie ervan te voorspellen. De onderzoeksprogramma's van de KSB maken deel uit van wereldwijde netwerken, opgericht in overleg met de internationale wetenschappelijke verenigingen. Via het Planetarium wordt wetenschappelijke kennis aan een ruim publiek meegedeeld.

De Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis (KMKG, 1835)

Deze instelling vormt het grootste museumcomplex van het land, dat collecties van nationale archeologie, de Oudheid, niet-Europese beschavingen, Europese muziekinstrumenten en

¹Zie artikel 140 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit en het koninklijk besluit nr. 504 dat de federale wetenschappelijke staatsinstellingen die ressorteren onder de minister tot wiens bevoegdheid het wetenschapsbeleid behoort, opricht als Staatsdiensten met afzonderlijk beheer.

decoratieve kunst bestudeert en verzamelt. Het publiek kan op heel bijzondere sites de verzamelingen ontdekken van het Jubelparkmuseum, de vroegere Old England-winkels (een meesterwerk van de Art Nouveau), het Chinese Paviljoen, de Japanse Toren en de Hallepoort.

De Koninklijke Bibliotheek van België (KB, 1837)

De Hertogen van Bourgondië legden de basis van wat vandaag een van de meest indrukwekkende boekenverzamelingen van het land is (5 miljoen exemplaren). Deze instelling verzamelt en bewaart manuscripten, lithografieën, etsen, partituren, munten en medailles, kaarten en plannen, die gemaakt werden op het Belgische grondgebied of door Belgen in het buitenland.

Het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN, 1846)

Het KBIN staat in voor de bewaring en het beheer van de natuurwetenschappelijke verzamelingen: gesteenten, mineralen, fossielen, insecten, schelpen, recente vertebraten, antropologische en prehistorische verzamelingen. Het instituut geeft onderdak aan de beroemde iguanodons van Bernissart. Inzake het wetenschappelijk onderzoek, bestudeert het in het bijzonder de biologische diversiteit en de evolutie. Onlangs werd het KBIN uitgebreid met de Beheerseheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en binnenkort zal de Belgische Geologische Dienst volgen.

Het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA, 1897)

Hier wordt het Afrikaanse continent onder zijn verschillende aspecten bestudeerd en voorgesteld: culturele antropologie, zoölogie, geologie en mineralogie, geschiedenis, landbouw- en bosbouw-economie. Het museum heeft de rijkste etnografische verzameling ter wereld over Midden-Afrika, alsook verzamelingen met zoölogische specimina, die uitzonderlijk zijn door hun aantal en hun diversiteit.

Het Koninklijk Meteorologisch Instituut (KMI, 1913)

Dankzij zijn onderzoek, de waarnemingsstations, de krachtigste informaticamiddelen, de meteorologische satellieten, de radars en zijn integratie in een internationaal meteorologisch netwerk, bezorgt het KMI de bevolking en de overheid informatie die essentieel is voor de veiligheid, de economie van het land en het dagelijkse leven: weersvoorspellingen, waarschuwingen voor gevaarlijke meteorologische gebeurtenissen (stormen, onweders...), neerslag, thermische anomalieën, alsook elektromagnetische storingen...

Het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK, 1946)

Het gaat om de eerste instelling ter wereld waarvoor een gebouw werd ontworpen dat speciaal moest dienen om het interdisciplinair onderzoek van kunstwerken te vergemakkelijken. Het KIK omvat restauratieateliers, laboratoria, een documentatiecentrum bestaande uit een fototheek (grotendeels toegankelijk via internet) en een bibliotheek, die volledig gewijd zijn aan het bewaren en restaureren van het patrimonium van het hele land.

Het Belgisch Instituut voor Ruimte-aëronomie (BIRA, 1964)

Het BIRA bestudeert de fysische en chemische fenomenen die voortvloeien uit de interactie tussen de zon en het atmosferische en magnetische milieu van de aarde. Het gaat om nuttige activiteiten van actueel belang, die tot een beter begrip leiden van fenomenen zoals het stratosferische 'ozongat', de toename van het broeikaseffect of de magnetische stormen die de telecommunicatie verstoren.

Aan deze tien instellingen moet nog worden toegevoegd:

het Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (SOMA), dat een bijzonder statuut heeft en verbonden is aan het ARA en de KB.

De verzamelingen van het SOMA bestuderen de politieke, sociale, economische en culturele aspecten van oorlogen en hedendaagse maatschappijen; de verzamelingen hebben voornamelijk betrekking op de periode tussen 1914 en 1960, met een bijzondere aandacht voor de Tweede Wereldoorlog.

DE FWI IN ENKELE CIJFERS (situatie begin 2001)

Personeel: 2434 personen

Statutair: 1248 personen

Contractueel: 1186 personen

Totale loonmassa: 50,59 miljoen euro (contractueel personeel aangeworven op eigen inkomsten niet inbegrepen)

Budget (zonder loonkosten): 55,8 miljoen euro

Eigen inkomsten: 27,7 miljoen euro (waarvan 74% voor de verwezenlijking van onderzoekscontracten voor derden)

Dotaties van de Staat: 28,1 miljoen euro

Bezoekers (of gebruikers): gemiddeld één miljoen per jaar.

Geschatte waarde van de verzamelingen en andere roerende goederen

6,2 miljard euro, wat 42% van de waarde van het federaal roerend patrimonium vertegenwoordigt(*)!

(*) *Commissie voor de Inventaris van het Vermogen van de Staat bij het Ministerie van Financiën*

1 *Het patrimonium van de FWI*

België draagt met het patrimonium waarvoor de FWI instaan, op belangrijke wijze bij tot het gemeenschappelijk patrimonium van de mensheid, met name tot het wetenschappelijk, artistiek, historisch en natuurlijk patrimonium, zoals dat vandaag wordt opgevat en gevaloriseerd vanuit het oogpunt van een duurzame ontwikkeling van de planeet en in het kader van de mondialisering van de uitwisselingen.

Het grote belang van deze bijdrage en van het daarmee gepaard gaande wetenschappelijk onderzoek staat niet in verhouding tot het geopolitieke gewicht van het land. De verzamelingen die België bezit, behoren tot de belangrijkste ter wereld enerzijds om historische redenen (enkele instellingen zijn meer dan honderd jaar oud) en anderzijds door hun aard, hun intrinsieke waarde of hun volume.

Het voornoemde patrimonium bestaat op materieel vlak onder meer uit kunstwerken, archeologische stukken, boeken, historische, iconografische en geluidsdocumenten, maar ook uit (minder gekende) getuigen van de evolutie van het heelal, van de planeet en ... van ons land.

Terwijl de verzamelingen van kunstwerken per definitie uniek en onvervangbaar zijn, behoren de Belgische zoölogische verzamelingen tot de grootste van Europa (met meer dan 35 miljoen specimens en miljoenen gegevens in de databank voor de opvolging van geringde vogels). De geologische en antropologische gegevens over Midden-Afrika zijn uniek in de wereld.

Alle Belgische verzamelingen van wetenschappelijke voorwerpen bevatten standaardspecimens (typespecimens). Ten aanzien van de internationale gemeenschap rust op ons land de plicht om deze specimens goed te bewaren en publiek toegankelijk te maken. De meteorologische, oceanografische en astronomische archieven zijn van wereldbelang.

De gegevensbestanden bevatten meer bepaald onderzoeksresultaten, soms met betrekking tot onderzoeken die meer dan een eeuw in beslag namen (vb. meteorologische en astronomische overzichten of archieven inzake de biodiversiteit). Geleidelijk aan worden de gedigitaliseerde documenten en voorwerpen aan de gegevensbestanden toegevoegd.

Dit patrimonium beantwoordt aan maatschappelijke behoeften en draagt bij tot het identiteitsbesef en het geheugen van het land.

De verzamelingen en de gegevens die de FWI bezitten, bevatten unieke en kostbare, vaak onvervangbare en steeds niet-splitsbare informatie, zowel voor fundamenteel als voor toegepast wetenschappelijk onderzoek en voor een hele reeks taken ter ondersteuning van de politieke besluitvorming (vb. modelvorming van de kuststromingen of adviezen voor het behoud van het patrimonium). Ze zijn onmisbaar voor de vorsers en de technici van de instellingen bij hun opdrachten van wetenschappelijke openbare dienstverlening (vb. expertise en werken op aanvraag, begeleiding van leerlingen en studenten, onthaal van buitenlandse bezoekers of voorbereiding van vulgariseerde informatie voor het grote publiek).

De vier federale musea – de grootste van het land – en de verzamelingen die er worden tentoongesteld, zijn in het bijzonder heel belangrijk voor de vorming, de vrijetijdsbesteding en het toerisme en dragen bij tot een bruisend stadsleven.

2 De opdrachten van de FWI

2.1 Wetenschappelijke openbare dienstverlening

De wetenschappelijke openbare dienstverlening van de FWI omvat uiterst gevarieerde activiteiten, zoals:

- **de collecties bewaren, uitbreiden en toegankelijk maken**

Het betreft archieven, manuscripten en drukwerken, audiovisueel materiaal, kunstwerken en waardevolle voorwerpen van uiteenlopende aard, evenals zoölogische, paleontologische, mineralogische, geologische, archeologische, historische en etnografische collecties.

- **gespecialiseerde gegevens van algemeen belang verwerven, verwerken en ter beschikking stellen**

Bijvoorbeeld meteorologische, atmosferische, astronomische of geofysische gegevens.

Het uitvoeren van systematische wetenschappelijke waarnemingen en controles, proefnemingen, normaliseringswerken en haalbaarheidsstudies.

- **de overheid wetenschappelijk ondersteunen**

Dit aspect betreft onder andere expertises van kunstwerken en van bedreigde dier- en plantensoorten op verzoek van de gerechtelijke en andere autoriteiten, deelname aan de Studiecommissie geplunderde joodse goederen, interventies met het oog op de bescherming van het artistiek, historisch en natuurlijk patrimonium, voorbereiding van de reglementering houdende de bescherming van het mariene milieu, adviezen inzake meteorologische of seismische risico's.

- **kennisoverdracht**

De FWI organiseren reeds enkele jaren uiteenlopende activiteiten, waardoor de overdracht van kennis naar het brede publiek (ongeveer één miljoen bezoekers per jaar!) wordt bevorderd: de tentoonstellingen Magritte, Delvaux en Ensor van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, de tentoonstelling Verborgene Schatten van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, de tentoonstelling Indian Summer van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, de tentoonstelling Leven of Overleven van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, de nieuwe programmeringen van het Planetarium, de week Space For You van de pool Ruimte, georganiseerd om jongeren warm te maken voor wetenschappelijke disciplines, de spectaculaire ontwikkeling van internetsites, de ontwikkeling van educatieve diensten, rekening houdend met een steeds gevarieerder publiek...

Deze verschillende vormen van wetenschappelijke openbare dienstverlening richten zich zowel tot het publiek als tot meer specifieke gebruikers uit de sectoren van het onderwijs, het onderzoek, de administratie, de industrie en de diensten. Doordat de FWI hun verzamelingen, waarnemingsgegevens, uitrusting en knowhow ter beschikking stellen van vorsers, leerkrachten en studenten, spelen ze een belangrijke rol inzake onderwijs en opleiding.

De FWI dragen verder bij tot het naleven van de internationale verbintenissen van België in het kader van zowel de economische, milieugebonden en ontwikkelingsamenwerkingsakkoorden, als van de Europese en internationale wetenschappelijke organisaties.

2.2 Onderzoek

De onderzoeksactiviteiten² van de FWI zijn onlosmakelijk verbonden met hun opdracht van wetenschappelijke openbare dienstverlening. De kwaliteit zelf van de openbare dienstverlening moet worden verzekerd door een constante inspanning op het gebied van enerzijds de innovatie en anderzijds het onderzoek. Deze twee soorten opdrachten doen een beroep op dezelfde wetenschappelijke en technische teams en dezelfde, vaak omvangrijke infrastructuur.

De FWI verrichten onderzoek inzake hun collecties en waarnemingsgegevens. Dit onderzoek draagt bij tot de algemene ontwikkeling van de wetenschappelijke kennis. Het bewaren, verrijken en valoriseren van de collecties vereist heel wat werk op alle vlakken van de museologie, alsook met betrekking tot de organisatie van bijvoorbeeld archeologische expedities. Ook de productie en de interpretatie van de waarnemingsgegevens eisen vaak uiterst specifieke onderzoeken. Sommige onderzoeksactiviteiten, bijvoorbeeld op het gebied van de aëronomie, de seismologie en het aardmagnetisme worden in België bijna uitsluitend door deze instellingen verwezenlijkt.

En hoewel er geen organieke band bestaat tussen de FWI en de universiteiten, werken zij nauw samen bij het uitvoeren van specifieke onderzoeksprogramma's en het organiseren van gespecialiseerde onderwijscycli.

De FWI zijn aanwezig op de internationale wetenschappelijke scène, waar ze actief deelnemen aan de uitwisseling van gegevens en informatie, alsook aan talrijke gezamenlijke wetenschappelijke programma's en projecten, meer bepaald inzake het archeologisch, astronomisch, astrofysisch en atmosferisch onderzoek evenals het onderzoek van de biodiversiteit.

Dankzij de onderzoeksactiviteiten van de FWI kunnen deze instellingen actief bijdragen tot de oprichting van de toekomstige Europese Onderzoeksruimte en kunnen ze zich integreren in de kennismaatschappij, die onontbeerlijk is voor de technologische vooruitgang en het welzijn van de burger.

2.3 Bijdrage tot de internationale uitstraling van België

De aard en de kwaliteit van de diensten van de FWI dragen bij tot het verbeteren van het imago van de overheid bij de Belgische burgers. De instellingen dragen ook bij tot de uitstraling van België op wereldniveau, zowel door België te vertegenwoordigen in het kader van verdragen of internationale wetenschappelijke organisaties en bij diplomatieke evenementen (het Verdrag van Rio over de biodiversiteit, het Verdrag van Bonn over de trekkende diersoorten, het Protocol van Montreal over de ozonlaag, de Meteorologische Wereldorganisatie, het Europees Ruimteagentschap, de Internationale Astronomische Unie, het Internationaal Bureau voor Maten en Gewichten, CITES...) als door het organiseren van gemeenschappelijke activiteiten met zusterinstellingen in het buitenland.

Tot slot dragen de FWI bij tot het verbeteren van het imago van België bij de vele buitenlandse bezoekers: talrijke en belangrijke Europese en internationale organisaties zijn immers in België gevestigd.

² Bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980, artikel 6bis

3 De specifieke kenmerken van de FWI

Door de aard van hun statuten en hun opdrachten hebben de FWI specifieke kenmerken waardoor ze in vrij grote mate verschillen van de andere federale overheidsdiensten of van de universiteiten. De belangrijkste specifieke kenmerken van de FWI zijn:

- een permanente en continue activiteit inzake het wetenschappelijk onderzoek, met inbegrip van de ontwikkeling van gegevensbestanden, de valorisatie van het toegepast onderzoek, alsook de kennisoverdracht naar het grote publiek;
- het frequente contact met bezoekers en gebruikers draagt bij tot de verbetering van het imago en het financiële evenwicht;
- een gedeeltelijke beheersautonomie vergemakkelijkt partnerschappen en versnelt de beslissings- en actieprocessen: hierdoor staan de instellingen sterk in een concurrentiële omgeving;
- wetenschappelijk personeel dat door zijn specialiseringsgraad en door de aard van de activiteiten van de instellingen een specifiek statuut heeft, dat niet zonder meer kan worden geïntegreerd in de gemeenschappelijke loopbaan van het rijkspersoneel.

HOOFDSTUCK II

ACTIE PROGRAMMA'S

1 De doelstellingen van de modernisering van de FWI

De verantwoordelijken van de FWI en van de DWTC willen het moderniseringsproces versnellen, waardoor enerzijds hun autonomie en verantwoordelijkheid wordt verhoogd en anderzijds de kwaliteit wordt verbeterd van:

- de diensten aan de gebruikers;
- het beheer;
- de invloed op de samenleving.

Dit algemene moderniseringsproces leidt tot de volgende strategische doelstellingen:

- **versterken van de FWI als kennisorganisaties**
- **bewaren en uitbreiden van het gemeenschappelijk wetenschappelijk, historisch en artistiek patrimonium**
- **optimaliseren van de prestaties van de FWI en ontwikkelen van vernieuwende producten en diensten voor de huidige en de nieuwe gebruikers**
- **uitbreiden van de nationale en internationale samenwerking**
- **actiever bijdragen tot de imagovorming van België**

Deze vijf strategische doelstellingen zijn gekoppeld aan de volgende beheersdoelstellingen:

- **versterken van de strategische en operationele planning**
- **moderniseren van het personeelsbeheer**
- **invoeren van een gepaste organisatiestructuur**
- **ontwikkelen van een kwaliteitssysteem**

2 Actieprogramma's voor de modernisering van de FWI

Om de strategische en de beheersdoeleinden te bereiken, werden acht prioritaire actieprogramma's gedefinieerd:

- I. Gebruiken van de nieuwe informatietechnologieën om het beheer van en de toegang tot het patrimonium te verzekeren.
- II. Behouden en ontwikkelen van het wetenschappelijk onderzoeksniveau en van de wetenschappelijke dienstverlening.
- III. Moderniseren en valoriseren van het onroerend patrimonium en de verzamelingen van de FWI.
- IV. Verzekeren van de veiligheid van de gebruikers, de bezoekers, het personeel en het patrimonium.
- V. Verbeteren van het imago van de FWI.
- VI. Verduidelijken en verbeteren van de efficiëntie van de beheersstructuren.
- VII. Ontwikkelen van een personeelsbeheer, aangepast aan de specifieke kenmerken van de FWI.
- VIII. Ontwikkelen van de strategische benadering, de kwaliteit van de diensten en de beheerscontrole.

Voor elk van deze programma's werd de huidige situatie geschetst en werden de prioritaire maatregelen, die een normale werking verzekeren, bepaald; vervolgens worden complementaire ontwikkelingen voorgesteld die de FWI op termijn zullen toelaten de kwaliteit en het aanbod van geleverde publieke diensten ruimschoots te verhogen.

De laatste drie actieprogramma's dienen in het perspectief van de Copernicushervorming geplaatst te worden, zonder afbreuk te doen aan hun specifieke kenmerken; ze beogen voor de FWI een meer operationele structuur en een wijze van beheer die een betere dienstverlening voor de gebruikers toelaat.

3 Eerste stappen van de modernisering van de FWI.

Het is de bedoeling dat de meeste acties van dit 'Witboek' zijn doorgevoerd tegen 2005, het jaar van de 175ste verjaardag van België.

De overgang naar de nieuwe structuur en het invoeren van het nieuwe personeelsbeleid moeten ten laatste tegen 31 december 2003 zijn verwezenlijkt.

De infrastructuurwerken worden over een periode van tien jaar gespreid en de eerste verwezenlijkingen moeten vanaf 2005 zichtbaar zijn.

GEBRUIK VAN DE NIEUWE INFORMATIETECHNOLOGIEËN

1 Huidige situatie

Ondanks de inspanningen van de federale overheid en de FWI de afgelopen jaren, is het patrimonium van de instellingen vandaag nog steeds nietvoldoende toegankelijk en geëxploiteerd.

1.1. Nood aan een snelle en omvangrijke actie

- Bij gebrek aan gepaste budgettaire middelen en gespecialiseerd personeel zijn de informatiesystemen (catalogi, inventarissen enz.) slechts gedeeltelijk geautomatiseerd en toegankelijk op internet en kon slechts een klein deel van het patrimonium worden gedigitaliseerd.
- Indien er niet snel acties voor bewaring en/of overdracht op andere dragers (vb. digitalisering of microfilm) worden ondernomen, kan zelfs de bewaring van bepaalde verzamelingen niet langer worden verzekerd.

1.2. Gerichte en beperkte initiatieven

- De FWI hebben reeds verschillende maatregelen getroffen om een 'digitaliseringsbeleid' in te voeren (omtrent de transfer van de verzamelingen en de gegevens op digitale dragers, alsook van de toegankelijkheid via elektronische weg, on line en off line). Vooral het meerjarenprogramma voor steun aan de ontwikkeling van de informatiemaatschappij dat de Ministerraad in juli 2000 goedkeurde en de fondsen afkomstig van de 'onderzoeksmassa' van de FWI, maken het mogelijk om meerdere onderzoeks- en innovatieprojecten inzake digitalisering in de instellingen te steunen.
- De DWTC lanceerden onlangs nog een aanbesteding voor een studie over de verworvenheden, de behoeften, de plichten en de prioriteiten inzake digitalisering van het wetenschappelijk en cultureel patrimonium van de FWI. De studie moet een gedetailleerde inventaris opmaken van wat reeds voorhanden is en alle elementen verzamelen voor de verfijning en concretisering van een globale digitaliseringsstrategie van het patrimonium van de instellingen op middellange termijn (tien jaar). Het spreekt voor zich dat de FWI nauw betrokken zullen worden bij deze studie.

Deze maatregelen blijven evenwel versnipperd en beperkt en volstaan niet om de opgelopen achterstand in te halen. Enkel een globaal en gecoördineerd digitaliseringsbeleid, waarin voldoende recurrente middelen worden voorzien, zal het mogelijk maken de internationale zichtbaarheid van het patrimonium en het hoog niveau van het onderzoek en van de diensten van de FWI te behouden.

2 **Prioritaire maatregelen**

2.1 **Inventariseren en programmeren³**

- Realiseren van een geautomatiseerde beschrijvende inventaris van de staat van de bronnen, de verzamelingen, de gegevensbestanden en de informatiesystemen voor het patrimonium. Inventariseren van de bekwaamheden, de verworvenheden en de ervaringen, alsook van de behoeften en de gebruiken van de FWI. Deze inventarissen geven een eerste balans van de staat van de digitalisering en bevatten alle gegevens die vereist zijn om later het digitaliseringsplan uit te voeren (richtlijnen zullen nodig zijn om de prioriteiten in de keuze te bepalen van de te digitaliseren verzamelingen, de formaten, de dragers, de toegangswijzen enzovoort).
- Uitwerken, op basis van deze inventarissen en van een 'state of the art', van een gemeenschappelijke globale aanpak van de digitalisering (normen, technische en reglementaire eisen, richtlijnen voor het vastleggen van prioriteiten en keuzen) en bepalen van de collectieve en individuele prioriteiten.

2.2 **Uitvoeren van het digitaliseringsplan op grote schaal⁴**

- Prioritair digitaliseren van de elektronische informatiesystemen voor het patrimonium: inventarissen, catalogi, indexen, (meta)gegevensbestanden en deze toegankelijk maken via intranetten en internet. Op het hele patrimonium trachten toe te passen.
- De bewaring verzekeren van verzamelingen die reeds zijn aangetast (b.v. boeken gedrukt op zuur papier) via acties voor vrijwaring en/of via transfer op andere dragers (b.v. digitalisering of microfilm)

³ Het is absoluut prioritair om in elke instelling een gedetailleerde en uitgebreide inventaris van de staat van het bezit op te stellen: tekstuele, iconografische, sonore en audiovisuele bronnen, collecties kunstwerken en voorwerpen, wetenschappelijke verzamelingen, databanken en gegevensbestanden alsook de informatiesystemen (geautomatiseerde en niet-geautomatiseerde) voor het patrimonium (catalogi, gegevensbestanden, intranetten, websites enz.). Voor elk fonds, collectie, reeks, database worden - op basis van de bestaande inventarissen en volgens een standaard beschrijvingsmodel - aangeduid wat volgt: het type gegevens/inhoud, het type drager, de formaten, de referentieperiodes, het volume en de gemiddelde jaarlijkse toename; de bewaarplaats; de graad van zeldzaamheid (patrimoniale waarde) en het nationaal/internationaal belang; de belangrijkste gebruikers en gebruiksvormen: onderzoek, onderwijs, ondersteuning van de openbare beleidsvoeringen, culturele animatie, groot publiek enz. en de consultatiewijze (vb. op afstand); de links naar andere interne en externe verzamelingen, inclusief in het kader van nationale/internationale projecten; de problemen inzake bewaring/bescherming; eventuele auteursrechten; de staat van de digitalisering (gedigitaliseerd of in staat van digitalisering, niet gedigitaliseerd, 'digitaliseerbaar') en de technische gegevens (software, digitaliseringwijzen, materiaal enz.) en de overeenstemmende organisatorische gegevens (financieringswijze, onderaanneming, tussenpersonen); het bestaan van kopieën op andere dragers (vb. microfilms); de aanverwante informatie-, consultatie- en editiesystemen (al dan niet digitaal).

Indien er geen inventaris, onder welke vorm dan ook, van bepaalde fondsen en verzamelingen bestaat, wordt de basisinventarisering gerealiseerd in functie van de belangrijkheid van het betrokken patrimonium.

⁴ Het gaat om het prioritair ontwikkelen van elektronische informatiesystemen die essentiële instrumenten zijn voor onderzoek, toegang en beheer met betrekking tot inventarissen, catalogi, indexen, gegevensbestanden, metagegevens enzovoort. Deze systemen – die beschikbaar zullen zijn op de intranetten, op internet en eventueel offline (cd-rom) – zullen in de mate van het mogelijke op het hele patrimonium worden toegepast. Het gebruik van het Nederlands en het Frans is de regel, voor het Engels kan geopteerd worden om de uitstraling op Europees en internationaal vlak te vergroten.

In de mate van het mogelijke worden gemeenschappelijke normen (formaten, software) voor deze systemen vastgelegd om het onderling gebruik en het uitwisselen van gegevens en informatie te optimaliseren. Uiteraard dienen deze normen te voldoen aan de normen die op Europees en wereldvlak worden geïmplementeerd. Voor elk groot collectietype (vb. voor alle bibliotheken van de instellingen) zal een geheel van basisgegevens (het vereiste minimale beschrijvingsformaat) worden bepaald; elke FWI kan echter meer gedetailleerde elementen toevoegen naargelang haar eigen specifieke behoeften. De coherentie en de compatibiliteit van deze systemen zijn een absolute vereiste.

Deze bronnen van meta-informatie zorgen voor een 'eerstelijnsaanwezigheid' en een valorisatie van het patrimonium van de FWI in de digitale ruimte. Ze vormen een referentiebasis die bijdraagt tot een beter beheer van de verzamelingen (vb. het voeren van een gecoördineerd aankoopbeleid) en de ontwikkeling van samenwerking van FWI onderling en met andere (federale en communautaire) instellingen. De verzamelingen van hetzelfde type die in meerdere instellingen voorkomen (vb. bibliotheken, fototheken) vormen een duidelijk samenwerkingssterrein.

3 Complementaire ontwikkelingen

De inzet van het digitaliseringsbeleid van de inhoud en de toegang is niet louter een technologische aangelegenheid, maar heeft betrekking op quasi alle activiteiten van de FWI.

De toegang tot de belangrijkste collecties en gegevensbestanden via internet biedt nieuwe mogelijkheden: het patrimonium wordt toegankelijker voor de gebruikers en voor valorisatie. Wanneer het Belgisch patrimonium via een netwerk toegankelijk is kunnen ook meer deskundigen er een beroep op doen en blijft kwaliteitsvol en betrouwd onderzoek gegarandeerd. Er worden uitgebreide en geïntegreerde geïnformatiseerde middelen ter beschikking gesteld van vorsers (in de FWI en de universiteiten): dit draagt in grote mate bij tot de kwaliteit en de doeltreffendheid van de werkzaamheden.

Wat het beheer en de diensten betreft, genereren de standaardisering van de gegevens en de compatibiliteit van de systemen in alle stadia van de technische keten productiviteitswinst en besparingen, meer bepaald qua arbeidstijd. Het geautomatiseerd beheer remt diefstal, fraude, namaak en zwendel af. Het digitaliseren van de verzamelingen en van de toegang maakt het mogelijk een heel omvangrijk gamma nieuwe multimediasdiensten te ontwikkelen, bijvoorbeeld op het vlak van het on line onderwijs (e-learning), de culturele verspreiding, het toerisme enzovoort. Het laat de instellingen eveneens toe actief deel te nemen aan het on line beheersplan (e-regering) van de federale regering.

3.1 Invoering van een ambitieus beleid

België moet een ambitieus beleid uitstippelen om de opgelopen vertraging in te halen indien we de internationale zichtbaarheid van ons patrimonium willen behouden. Wanneer we voor ogen houden dat het om enkele tientallen miljoenen voorwerpen gaat, begrijpen we hoe belangrijk het is om:

- onverwijd te handelen om te verhinderen dat de kloof met de andere landen toeneemt;
- een perspectief op lange termijn te voorzien voor de Belgische bijdrage tot het gemeenschappelijk patrimonium van de mensheid;
- het hele patrimonium globaal aan te pakken, waarbij de instellingen de uitvoeringsprioriteiten vastleggen;
- een budgettaire financieringsmassa vrij te maken die toelaat te hopen dat de achterstand op andere landen, eigenaars van grote patrimoniums, binnen bijvoorbeeld tien jaar zal zijn weggewerkt.

De actie van de instellingen inzake beheer en toegang tot het patrimonium wordt door twee grote principes geleid:

- verzekeren van de duurzaamheid van de bewaring van de originelen en de kopieën, alsook van de fundamentele gegevens voor onderzoek en openbare dienstverlening. De keuze om de originelen op dragers te kopiëren, meer bepaald door middel van de digitalisering, moet voldoen aan een geheel van strikte criteria: bewaring/bescherming, zeldzaamheid/waarde, gebruik/behoefte, strategie van de aanwezigheid (inhoud, diensten) in de cyberruimte ('de digitale ruimte').

Opmerking: de bewaring van elektronische documenten stelt dan weer nieuwe problemen, zowel technisch als wettelijk. Het impliceert namelijk ook het bewaren van de middelen voor lezing en toegang (software, materiaal) en de ontwikkeling hiertoe van nieuwe gespecialiseerde diensten (eventueel gecentraliseerd).

- verzekeren van een zo breed mogelijke terbeschikkingstelling van het patrimonium op de wijze en op dragers die aan de behoeften van de verschillende gebruikersgroepen voldoen. De keuze van de gebruikte toegangstechnologieën moet worden geleid door het gebruik/de behoeften en door de plichten inzake bewaring en beheer van het patrimonium.

Deze twee oriëntaties brengen meer bepaald de uitvoering van een digitaliseringsplan met zich mee dat zowel betrekking heeft op de bestanddelen van het patrimonium zelf (digitaliseren van de documenten en 'primaire' voorwerpen), als op de informatiesystemen voor het patrimonium (ontwikkelen van 'secundaire' elektronische informatiesystemen, on line en off line).

3.2 Digitaliseren van het patrimonium

- Parallel met de ontwikkeling op grote schaal van secundaire informatiesystemen, zal het patrimonium geleidelijk worden gedigitaliseerd, op basis van de resultaten van de inventarisering en aan de hand van strikte selectiecriteria, conform voornoemde hoofdprincipes. De regel is dat men niet toegeeft aan mode-effecten en steunt op beproefde deskundigheid en praktijken. De belangrijkste twee selectiecriteria die uit de opdrachten van de FWI voortvloeien, zijn: de intrinsieke kwaliteit van de verzamelingen (hun zeldzaamheid, hun kwetsbaarheid en hun patrimoniale waarde) en de behoeften van de verschillende gebruikerscategorieën (het type gebruik en het consultatieniveau).
- Voor alle FWI (inclusief gemeenschappelijke normen enz.) moet een algemene strategie worden uitgewerkt, die meer bepaald aanzet tot samenwerking en die de thematische complementariteit met de grootste draagwijdte tussen bepaalde FWI valoriseert. Ook de coördinatie met andere instellingen (federale, communautaire) is gewenst.
- Verder moeten in bepaalde gevallen alternatieven voor de digitalisering worden overwogen (vb. microfilm).

3.3 Toegang tot het patrimonium, elektronische verspreiding en nieuwe diensten

- De toegang tot het patrimonium garanderen is een essentiële opdracht van de FWI. De FWI zullen een globale en gecoördineerde aanpak uitdokteren om hun zichtbaarheid en de valorisatie van het nationaal wetenschappelijk en cultureel patrimonium te verzekeren in de Europese en wereldwijde digitale ruimte. De FWI zullen een algemeen beleid voor het ontwerp van websites, inclusief portalen, gegevensbestanden en multimediamiddelen uitwerken en toepassen.
- Dit beleid kadert in het on line bestuursproces ('e-regering') dat op federaal niveau werd gelanceerd (maar als de gelegenheid zich voordoet, ook in samenwerking met de wetenschappelijke en culturele instellingen van de gefederaliseerde eenheden kan gebeuren) en is ook terug te vinden in gelijkaardige Europese initiatieven (e-Europe 2002, bijvoorbeeld).
- De digitalisering op grote schaal van het patrimonium van de FWI zal het mogelijk maken diensten en producten te diversifiëren en te moderniseren, nieuwe gebruiken te ontwikkelen, inclusief de terbeschikkingstelling tegen betaling van diensten met hoge toegevoegde waarde (eventueel in partnerschap met de privé-sector).
- Verder kunnen de FWI zich bijvoorbeeld profileren als uitstekende partners ter ondersteuning van on line onderwijsdiensten (e-learning) en zelfs van elektronische handel (vb. toeristische toepassingen, verspreiding van tekstuele en grafische documenten).

4 Budget

4.1 Middelen nodig om de prioritaire maatregelen uit te voeren

De vereiste middelen voor het inventariseren en digitaliseren van het bedreigde documenten en voor onderzoekinstrumenten lopen op – bij een eerste raming - tot een recurrent bedrag van 3,8 miljoen euro.

4.2 Middelen nodig voor de financiering van de complementaire ontwikkelingen

Om de digitaliseringsacties de gewenste omvang te kunnen geven, wordt - eens het programma is gestart - gerekend op een jaarlijks complementair budget van 9 miljoen euro. Dit bedrag kan stapsgewijs worden bereikt, in functie van de vooruitgang van het voorbereidend werk, de definitie van strategische prioriteiten en technische keuzen.

We geven hier enkele voorbeelden van digitaliseringsacties, voorzien in de huidige driejaarlijkse kaderprogramma's van de instellingen. Alle instellingen schuiven de verdere uitbouw van hun websites naar voren als forum voor het contact met het publiek.

ARA

Ter beschikking stellen van genealogische bronnen onder de vorm van microfilms en gedigitaliseerde documenten, toegankelijk via internet – Ontwikkelen van elektronische diensten voor informatie en historische documentatie (digitale leeszaal)

SOMA

Volledig informatiseren van de inventarissen van alle verzamelingen -- Digitaliseren van fotografische documenten

KB

Verder informatiseren van oude catalogi ('retroconversie') – Digitaliseren van Belgische tijdschriften van de 18de eeuw tot 1920

KBIN

Inventariseren, digitaliseren en on line plaatsen van de collecties, de gegevensbestanden, de catalogus van de bibliotheek en de archieven

KMMA

Digitaliseren van collecties en gegevens – Creëren van een virtueel museum

KSB

Digitaliseren van astrofotografische opnamen en van de catalogus van de bibliotheek

KMI

Systematisch automatiseren van de gegevensinzameling – Ontwikkelen van gegevensbestanden van waarnemingen en digitale simulaties (modelvorming)

BIRA

Ontwikkelen van multimediatools voor informatie en onderwijs

KMKG

Ontwikkelen van interactieve multimediamiddelen in de zalen – Informatiseren van de bibliotheken, de diatheek en bepaalde inventarissen

KMSKB

Informatiseren van de inventaris van kunstwerken en van de catalogi van de archieffondsen en van de bibliotheek

KIK

Verder informatiseren van de bibliotheek; algemene overgang naar de digitale fotografie; verder digitaliseren van de collectie fotografische opnamen en hun plaatsing op internet voortzetten

**BEHOUDEN EN ONTWIKKELEN VAN HET WETENSCHAPPELIJK
ONDERZOEKSNIIVEAU EN VAN DE WETENSCHAPPELIJKE
DIENSTVERLENING**

1 *Huidige situatie*

- De FWI verzorgen uiterst gevarieerde diensten voor een uitgebreid publiek: de wetenschappelijke gemeenschap, de privé-sector, diverse ministeries; de FWI stellen vooral heel specifieke, gerichte competenties ter beschikking die vaak uniek zijn in België, evenals hun gegevensbestanden en hun verzamelingen. Het onderzoek dat gelinkt wordt aan de diensten van de FWI, is hoofdzakelijk gebaseerd op deze gegevensbestanden en deze verzamelingen; door de wetenschappelijke vooruitgang en ontwikkeling overal ter wereld moeten deze voortdurend worden aangepast. Onderzoek is des te meer gerechtvaardigd als het om diensten op lange termijn gaat, of het nu de restauratie en de bewaring van kunstwerken betreft de evolutie van het klimaat en het seismisch risico of de opvolging van de biodiversiteit.
- Als lidstaat betaalt België jaarlijks een hoge bijdrage aan intergouvernementele en internationale organisaties; deze organisaties hebben onder meer tot doel de technische middelen en de wetenschappelijke competenties gezamenlijk aan te wenden om problemen die zich in de internationale gemeenschap voordoen op te lossen. De kennis die voortspruit uit het internationaal onderzoek, wordt ter beschikking van iedereen gesteld. In deze bevoorrechte situatie kunnen de FWI wetenschappelijke competitieve programma's van heel hoog niveau voorstellen en realiseren en de inspanningen van België rentabiliseren.
- Om het soort waarnemings- en meetmethoden te bepalen, te verbeteren en de resultaten ervan te interpreteren, steunen de activiteiten van de FWI op wetenschappelijke programma's van hoge kwaliteit. Openbare dienstverlening en wetenschappelijk onderzoek vereisen dezelfde wetenschappelijke en technische teams en dezelfde infrastructuur, die steeds omvangrijk is en zware uitrustingen bevat.
- Om een kwalitatieve wetenschappelijke dienst te bieden in al hun domeinen, ontvangen de FWI talrijke gegevens en informatie van andere landen. Dergelijke internationale samenwerking is slechts mogelijk op basis van een uitwisseling en het spreekt voor zich dat de gegevens die de Belgische instellingen leveren dan ook van de hoogste kwaliteit moeten zijn om een degelijke tegenprestatie te ontvangen. De verzamelingen die door de FWI worden beheerd, zijn buitengewoon rijk en wereldwijd vermaard en beantwoorden aan de eisen van de internationale uitwisselingen.
- Dankzij de budgetten die de FWI de laatste jaren mochten ontvangen van de Nationale Loterij, kon de toestand van ondermaatse wetenschappelijke uitrusting verholpen worden en beschikken de instellingen over moderne uitrustingen evenwaardig aan deze van internationale laboratoria met een zelfde opdracht.

2 Prioritaire maatregelen

2.1 De positionering van de FWI en van hun vorsers

- De FWI zullen de specificiteit van hun onderzoek en de daarmee verbonden deskundigheid analyseren. Door de beperkte middelen, vooral inzake personeel, slaagt geen enkele instelling erin geavanceerd onderzoek te verrichten op alle terreinen waarop ze zich normaal gezien zou moeten toeleunen; voor het ontwikkelen van de onderzoeksstrategieën selecteren de FWI daarom precieze domeinen en bepalen ze de prioritaire thema's rond hun belangrijkste specialiteiten. Deze oriëntatie is zeker nodig om zich op doeltreffende wijze in de Europese Onderzoeksruimte (EOR) in te schrijven.
- Rekening houdend met de specificiteit van hun onderzoek zullen de FWI regelmatig hun evaluatie of positionering toetsen aan nationale en internationale programma's; deze evaluatie gebeurt in samenwerking met experts van buiten de FWI. De wetenschappelijke raden voeren reeds een deel van deze opdracht uit, maar hun taak zal worden uitgebreid om de onderzoeksstrategie verder te ontwikkelen en te evalueren en waar nodig bij te sturen. Hiervoor zou een beroep gedaan worden op volgende analyses:
 - op basis van de onderzoeksstrategie om de 5 jaar basisevaluaties verrichten die een gedetailleerd en gestructureerd overzicht geven van het uitgevoerde onderzoek (aantal en type projecten, resultaten, impact, financiering, valorisatievormen enzovoort);
 - een balans opstellen die het ontwikkelingsniveau voor de verschillende onderzoeksdomeinen probeert weer te geven en te vergelijken met het niveau van andere instellingen met dezelfde finaliteiten; gezien het relatief unieke karakter van de studies in de Belgische FWI, zal de vergelijking eerder met buitenlandse instellingen gebeuren;
 - invoeren van een toekomstvisie die naar de behoeften en ontwikkelingen peilt, die de zwakke punten en de buitenkansen die zich aandienen, identificeert. Dergelijk toekomstonderzoek zou elke 5 jaar worden uitgevoerd.
- De kwaliteit van de prestaties van de FWI wordt op alle segmenten van de organisatie geëvalueerd; zo moet een flexibel beheer de verbetering van eventuele zwakke punten mogelijk maken. Daarom wordt overgegaan tot:
 - individuele evaluatie van de vorsers – op basis van een meerjarenplan dat ze zelf opstelden – uitgevoerd door derden tijdens en op het einde van de desbetreffende periode;
 - evaluatie van de volledige instelling of een deel ervan om haar werking over een periode van enkele jaren in het kader van de vastgelegde wetenschappelijke doelstellingen te analyseren.

2.2. Versterking van de educatieve diensten

- Elke FWI heeft een educatieve dienst of een dienst voor gebruikers die hoofdzakelijk instaat voor de verspreiding van de kennis die de instelling bezit en creëert. Deze diensten zullen op gestructureerde en duurzame wijze in alle activiteiten van de FWI worden opgenomen. Hun rol voor de burgers verantwoordt de toekenning van aanzienlijke middelen.

2.3. Nationale en internationale samenwerking

- De FWI zullen de belangstellende wetenschappelijke gemeenschap nog beter ondersteunen, zowel door middel van hun specifieke bekwaamheden (vaak uniek in België) als door de terbeschikkingstelling van hun gegevensbestanden en verzamelingen. Overlegplatformen zullen worden ingevoerd op verschillende hiërarchische niveaus om de samenwerking met de universiteiten te versterken en te structureren; dit overleg moet tot een concrete aanpak leiden, zoals cursussen uit hoofde van gastprofessoren en de begeleiding van studenten. Tenslotte zullen studenten, die er hun eindwerk of hun doctoraat komen voorbereiden, meer aandacht krijgen.
- De samenwerking met de DWTC zal versterkt worden:
 - de DWTC moeten de samenwerking wat het onderzoek betreft tussen de federale departementen, de gemeenschappen en de gewesten stimuleren. De FWI zijn potentiële kruispunten binnen de onderzoeksnetwerken. In die zin moeten de FWI beter inspelen op de doelstellingen van de onderzoeksprogramma's van de DWTC om hun aanwezigheid te verhogen in de projecten die door deze programma's worden gesteund;
 - een overlegplatform DWTC-FWI zal worden opgericht, enerzijds om de standpunten van de FWI betreffende de diverse internationale onderzoeksinitiatieven te identificeren en bekend te maken en anderzijds om wetenschappelijke afzetmarkten te vinden die van hen de onvermijdelijke partners van de toekomstige Europese Onderzoeksruimte zullen maken;
 - de DWTC zullen een verbindings- en steunfunctie voor de FWI vervullen betreffende de federale en internationale financieringsbronnen. Dit contactpunt moet verder zorgen voor een gecoördineerde toegang tot de informatiebronnen en de software en zijn medewerking verlenen aan de coördinatie van valorisatie- en informatieactiviteiten.

2.4. Wetenschappelijke infrastructuur

- Om binnen hun onderzoeksdomeinen op het hoogste niveau actief te blijven, moeten de FWI hun infrastructuur voortdurend aanpassen aan de actuele en toekomstige behoeften. De FWI moeten toegang hebben tot fondsen die hen in staat stellen hun uitrusting te actualiseren en hun deelname aan supranationale infrastructuren te verzekeren. De hiertoe voorziene budgetten zullen constant worden geëvalueerd en aangepast aan de steeds sneller evoluerende technologieën inzake wetenschappelijke uitrusting en informatica.
- De toegang tot de elektronische bibliotheken zal worden gerealiseerd via contracten met de uitgevers, vb. door de FWI samen. De budgetten moeten ook voor het materiaal (papier) van de bibliotheken de prijsstijgingen van de sector volgen.
- De synergie tussen diensten (vb. de bibliotheken, de verzamelingen, de tentoonstellingen) zal worden geoptimaliseerd. Een nauwe samenwerking, vooral op praktisch vlak, tussen gelijkaardige diensten van verschillende FWI zal het mogelijk maken de uitgaven te rationaliseren en de werking te optimaliseren.

3 Complementaire ontwikkelingen

Om het onderzoek en de kwaliteit van de diensten op peil te houden of op internationaal niveau te brengen, zullen de FWI aandacht schenken aan de volgende elementen :

- het valoriseren van het onderzoek;
- het versterken van de nationale en internationale samenwerking;
- het dynamiseren van het personeelsbeleid;

3.1 De valorisatie van het onderzoek

- Om de gebruikers te informeren over het onderzoek dat in de FWI wordt verricht, is een valorisatie nodig. Er bestaat op dit ogenblik geen duidelijke definitie van het begrip 'valorisatie'; dit document gaat daarom uit van volgende interpretatie:

valoriseren betekent een waarde, inclusief de meerwaarde, aan een thema geven of toekennen. Wetenschappelijke deskundigheid valoriseren betekent actief promoten, gebruiken en overdragen van de verworven wetenschappelijke kennis en dit op verschillende manieren (tentoonstellingen, publicaties, verslagen, adviezen, opleidingen, andere modi voor kennisoverdracht). Deze verworven kennis vormt trouwens het uitgangspunt voor het verzamelen en ontwikkelen van de kennis, door een hogere bijdrage aan de bestaande situatie te leveren, bijvoorbeeld de fundamentele kennis en de sociale relevantie. Daarom betekent valoriseren het exploiteren en ontwikkelen van deskundigheid. Dit leidt tot een permanente uitbreiding van de 'kennispiraal' die vanuit de unieke historische verzamelingen en gegevensbestanden van de FWI ontspringt, alsook vanuit hun deskundigheid die op unieke wijze werd gevormd.

- Ook bij het uitstippelen van de onderzoeksstrategie zal met de valorisatie worden rekening gehouden. . Omwille van zijn specificiteit heeft het onderzoek in de FWI een grote beschrijvende inhoud. De betrokken vorsers plaatsen hun werk regelmatig in een breder kader; het is zowel in het fundamenteel als in het toegepast onderzoek terug te vinden, inclusief de ondersteuning van de politiek.
- Een gepaste valorisatie omvat de invoering van logistieke en organisatorische systemen die de kennis en de informatie rechtstreeks toegankelijk maken binnen en buiten de FWI (zie actieprogramma I).

Deze ontwikkeling houdt in:

- De invoering van een logistieke steun onder de vorm van een valorisatie- en informatiecel in elke FWI, zal volgende taken met zich meebrengen:
 - stimuleren en verbeteren van de overdracht van wetenschappelijke kennis (meer bepaald via continue opleiding, archivering). Deze vorm van interne valorisatie garandeert het behoud van de kennis op lange termijn;
 - verbeteren van de voorlichting van het publiek via de klassieke media;
 - verbeteren van de interne terbeschikkingstelling van informatie (vb. intranet), meer bepaald over de financieringsbronnen, de vergaderingen, de documentatie enzovoort.

Deze valorisatie en de informatieactiviteiten (beheer van de kennis) zullen een onmisbare steun vormen voor de doeltreffende uitvoering van het onderzoek en de actieve promotie van de verzamelde kennis. Deze cel zal samen met de DWTC instaan voor de opvolging en de coördinatie van de verschillende activiteiten tussen de FWI en naar de buitenwereld.

3.2 De versterking van de nationale en internationale samenwerking

- De beschikbaarheid van een 'onderzoeksmassa' voor de FWI in het budget van de DWTC is een van de beste initiatieven de jongste jaren; deze zou moeten worden verhoogd. Het biedt de FWI niet enkel de gelegenheid nieuwe initiatieven te nemen, maar het laat hen ook toe met de universiteiten bevoorrechte contacten te leggen en hun complementariteit te versterken.
- Op internationaal niveau verloopt de samenwerking voor sommige instellingen spontaner dan voor andere; dit hangt in grote mate af van de specificiteit van elke FWI. Enkel de beste wetenschappers worden opgenomen in de werkgroepen die op internationaal niveau worden samengesteld. Dit betekent dat de FWI jongeren moeten opleiden en hen moeten aanmoedigen het internationale niveau te bereiken door actief deel te nemen aan internationale congressen. Dankzij de kwaliteit van hun onderzoek, hun publicaties en hun deelname aan internationale vergaderingen zullen ze geleidelijk aan hun plaats verwerven in de Europese Onderzoeksruimte en in internationale wetenschappelijke groepen worden opgenomen.

Deze ontwikkeling impliceert de volgende acties:

- een actieve overlegstrategie zal worden uitgewerkt om nieuwe (inter)nationale samenwerkingsakkoorden met andere FWI, met universiteiten of met onderzoekscentra aan te gaan en te identificeren, vb. onder de vorm van 'virtuele instituten', van 'partnerschappen' of van 'netwerken van wetenschappelijke uitmuntendheid';
- met medewerking van de universiteiten, andere onderzoekscentra en Europese netwerken zullen de FWI opleidingscentra (vb. zomerscholen) voor Belgische en buitenlandse vorsers en studenten oprichten;
- de invoering en het behoud van individuele (inter)nationale contacten zullen worden gestimuleerd. De nodige coördinatie en documentaire informatie moeten worden verzekerd om elkaar in te lichten en op de hoogte te houden van de ontwikkelingen. Het 'intranet' is hiervoor het instrument bij uitstek.

3.3 Dynamiseren van het personeelsbeleid

- Een dynamisch personeelsbeheer zou de FWI toelaten beter in te spelen op de behoeften van het onderzoek en de wetenschappelijke technologie en de aanwervingsprofielen snel aan te passen (zie actieprogramma VII), alsook hun vorsers de mogelijkheid te bieden om kennis aan elkaar over te dragen.
- Om het niveau van het wetenschappelijk onderzoek te behouden en te verhogen werden in 2000, naar aanleiding van een voorstel tot vernieuwing van de organieke kaders, minimale voorstellen uitgewerkt voor de integratie van bepaalde vereiste nieuwe functies (webmaster, museoloog, informatici...). Deze nieuwe functies zouden bij de uitwerking van het personeelsplan en de personeelsenveloppe van elke FWI effectief moeten worden geïntegreerd.
- Zie actieprogramma VII voor alle voorgestelde acties.

4 Budget

4.1 Middelen nodig om de prioritaire maatregelen uit te voeren

Beschrijving	Jaarlijkse kostprijs (in duizenden euro)
Onderzoeksstudies Interne en externe evaluaties	620,0
Wetenschappelijk personeel (educatieve dienst)	726,0
Wetenschappelijke uitrusting	6.200,0
RECURRENT TOTAAL	7.546,0

4.2 Middelen nodig voor de financiering van de complementaire ontwikkelingen

Beschrijving	Jaarlijkse kostprijs (in duizenden euro)
Cel voor valorisatie, verspreiding en wetenschappelijke informatie (1 niveau 1 + werkingskosten)	611,0
Ondersteuning van opleiding Internationale uitwisselingen, wetenschappelijke samenwerking...)	310,0
Wetenschappelijk personeel	980,0
RECURRENT TOTAAL	1.901,0

MODERNISEREN EN VALORISEREN VAN HET ONROEREND PATRIMONIUM EN VAN DE VERZAMELINGEN VAN DE FWI

1 Huidige situatie.

1.1. Ontoereikendheid van de investeringen

- Ondanks verschillende belangrijke investeringen de jongste jaren ten voordele van de FWI, blijven de middelen voor infrastructuur (gebouwen, uitrusting voor onderzoek en het beheer van het patrimonium, tentoonstellingszalen...) ondermaats t.o.v deze waarover gelijkaardige, zelfs minder belangrijke instellingen van buurlanden beschikken. Het tekort aan middelen, meer bepaald voor de modernisering van de zalen, wekt vaak de indruk dat de evenementen die de FWI organiseren belang missen in vergelijking met het buitenland.
- De FWI beschikken niet over voldoende geschoold personeel voor het valoriseren en renoveren van hun infrastructures. Door gebrek aan middelen is het niet mogelijk om volledig autonoom een beroep te doen op de diensten van grote Belgische of buitenlandse specialisten voor de geplande renovaties, de inrichtingen en de nieuwe constructies.

1.2. Betrekkingen met de Regie der Gebouwen

De FWI onderhouden uitstekende betrekkingen met de Regie der Gebouwen die, binnen de grenzen van haar middelen, de programma's van de FWI zo goed mogelijk behartigt. Toch kunnen enkele verbeteringen worden aangebracht:

- de FWI worden niet altijd voldoende betrokken bij het bepalen (voorwerp van de opdracht), het opmaken (lastencohier) en het afsluiten (toekening) van opdrachten voor leveringen, diensten of werken met een recurrente budgettaire weerslag (onderhoudscontract, energie, leveringen, verbruikskosten enzovoort). De FWI stellen vast dat de Regie der Gebouwen te vaak werken of leveringen voor de FWI voor haar rekening neemt, zonder een voorafgaande studie over de weerslag op hun energie- en werkingskosten en op hun behoeften aan personeel;
- de FWI zijn niet op de hoogte van de laatste administratieve regels die duidelijk de grenzen van de aansprakelijkheid afbakenen van de Regie der Gebouwen in haar hoedanigheid van eigenaar en van de FWI in hun hoedanigheid van huurder. Deze situatie leidt tot uiteenlopende behandelingen van de FWI en staat soms het uitwerken van een behoorlijke begroting voor recurrente werkingsposten in de weg ;
- de FWI voeren een veiligheidsbeleid voor personen en goederen dat de Regie der Gebouwen niet steeds meedeelt aan de ondernemingen die ze aanstelt voor werken met risico's en /of in gebouwen die een groot deel van het patrimonium van het land onderdak verlenen;
- de FWI ondervinden vaak moeilijkheden omdat ze niet over voldoende gespecialiseerd personeel beschikken dat met de Regie der Gebouwen kan communiceren over de opvolging van werken in gespecialiseerde technische domeinen of over de precieze inschatting van hun behoeften;
- de FWI betreuren de moeilijkheden bij het plannen van de interventies van de Regie der Gebouwen en bij het verkrijgen van vaste verbintenissen die nodig zijn voor het vervullen

van hun opdrachten. Deze moeilijkheden worden hoofdzakelijk veroorzaakt door de frequente wijzigingen van de budgetten en de prioriteiten van de Regie. Hieruit vloeit voort dat de FWI soms te kampen hebben met abnormaal lange termijnen tussen de beslissing van de Regie om studies over projecten te lanceren en de uitvoering van de werken. Deze situatie heeft in bepaalde gevallen ernstige gevolgen op de staat van bewaring van de te renoveren gebouwen, alsook op de budgetten voor studie en uitvoering.

- De FWI zijn bezorgd over het totaal uitblijven of het onvoldoende voorhanden zijn van technische plannen en dossiers over de installaties en de uitrusting die de Regie der Gebouwen hun ter beschikking stelt.

2. Prioritaire maatregelen

2.1. Moderniseren van de infrastructuur

- De FWI moeten aan de wettelijke normen kunnen en blijven voldoen en moeten het patrimonium volledig tot zijn recht laten komen om te kunnen wedijveren met de grote Europese en internationale instellingen; dit draagt bij tot een betere uitstraling van België. Met een gemoderniseerde infrastructuur zullen de FWI beter passen in het stadsbeeld. Dit maakt hen tot aantrekkingspolen in het leven van Brussel, hoofdstad van België en van Europa. Dit vereist de modernisering van:
 - de gebouwen, waarbij vooral aandacht uitgaat naar het renoveren, valoriseren en waar nodig uitbreiden van de publieke ruimten;
 - de technische installaties (verlichting, elektriciteit, elektronica, telecommunicatie, airconditioning, verwarming, veiligheid enzovoort.);
 - de installaties voor het behandelen en beheren van het patrimonium en de onderzoeksuitrusting;
 - de tentoonstellingszalen;
 - de laboratoria, die hierbij aan de specifieke wetenschappelijke behoeften zullen voldoen;
 - de infrastructuur m.b.t. de veiligheid van het personeel, de bezoekers en het patrimonium, waarbij rekening wordt gehouden met de geldende wetgeving en normen.

De FWI stellen een aantal belangrijke projecten voor het onthaal van het publiek en het imago van België en zijn hoofdstad voor (de lijst van andere vereiste aanpassingswerken kan opgevraagd worden bij elke instelling).

2.2. Optimaliseren van de interventies van de Regie der Gebouwen

- In overleg met de Regie der Gebouwen zullen de FWI personeel aanwerven dat de werken vanaf hun bepaling tot hun beëindiging zal opvolgen.
- Het is wenselijk dat binnen de Regie een gespecialiseerde cel wordt opgericht die de typische problemen van de FWI behandelt inzake bouwwerken, renovatiewerken en veiligheid.

2.3. Verbeteren van de samenwerking met de Regie der Gebouwen

- Reeds bij het opmaken van het doelstellingencontract van de instelling zal een vijfjarenprogramma voor werken worden opgesteld tussen de FWI en de Regie.
- Vóór de aanvang van de werkzaamheden zal de budgettaire weerslag op de werking van de FWI en op de human resources zo precies mogelijk worden ingeschat. Er worden enkel budgettaire verbintenissen voor de werken aangegaan, indien simultaan de recurrente financiering van de werking en het onderhoud van de nieuwe installaties worden verzekerd.
- Het onderhoud van de uitrusting die door de Regie der Gebouwen wordt geïnstalleerd is na verloop van de waarborgperiode ten laste van de FWI. Daarom moeten deze erover waken dat in de lastenkohiers die de Regie opstelt, criteria worden opgenomen die leiden tot het verwerven van kwaliteitsproducten met lage onderhoudskosten. Samenwerking tussen de FWI en de Regie is hierbij de sleutel tot succes.
- De FWI zullen, in samenwerking met de bevoegde diensten van de Regie, permanent toezien op het optimaliseren van het ecologisch en economisch rendement van de (bestaande of geplande) infrastructuur.

3. Budget

Gedurende ten minste de volgende tien jaren moet een structureel budget van 25 miljoen euro per jaar worden voorzien – eventueel met de hulp van andere partners (zie het laatste hoofdstuk van dit ‘Witboek’ over de financiering) - voor renovatiewerken, inrichting en uitbreiding van de tien FWI ten laste van de Regie der Gebouwen.

Een recurrente enveloppe zal aan de dotatie worden toegevoegd om de FWI toe te laten specifieke infrastructuurwerken – zoals het moderniseren van de pedagogische openbare ruimten, de onthaal- en tentoonstellingsruimten- uit te voeren, onderhoudswerken ten laste van de huurder te verrichten en studies aan gespecialiseerde bureaus toe te vertrouwen.

De financiële last, nodig om het hogeschoold personeel in de diverse specialiteiten aan te werven, moet in het budget van elke FWI worden ingeschreven (zie Actieprogramma VI).

BELANGRIJKE PROJECTEN INZAKE DE INFRASTRUCTUUR

1. Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN)

Architecturale en museografische restauratie van de vleugel Janlet

Dit mooie gebouw waarvan het ontwerp in het begin van vorige eeuw de bewondering van de buitenlandse musea wegdroeg, moet worden gerestaureerd om de 21ste eeuw te kunnen overleven. Na afloop van de werken zal de opslagmogelijkheid voor de collecties aanzienlijk zijn uitgebreid en zullen de tentoonstellingszalen volledig gemoderniseerd zijn. Zaal I wordt voorbehouden voor iguanodons en andere dinosauriërs; in zaal II (reeds ongeveer 40 jaar gesloten) zal de geschiedenis van het leven worden voorgesteld; hiervoor zal gebruik worden gemaakt van alle vooruitstrevende museografische middelen.

Moderniseren van het Museum voor Natuurwetenschappen

De zalen van het Museum voor Natuurwetenschappen, die met meer creativiteit dan middelen werden ingericht, zijn verdeeld over drie gebouwen uit verschillende tijdperken en met verschillende functionaliteiten. Samen met de renovatie van de vleugel Janlet moeten de permanente tentoonstellingen integraal worden gemoderniseerd door het circuit van de bezoekers te rationaliseren, door nieuwe tentoonstellingsthemas in te voeren die inspelen op de verwachtingen van de bezoekers, door de rijke collecties te valoriseren met behulp van de meest performante museografische technologieën.

Beveiligen van de collecties op alcohol en formol

De ‘natte’ collecties van het KBIN worden bewaard in bewaarplaatsen waarvan de veiligheidsvoorzieningen nog dateren uit de jaren 1950. Ook de opslagcapaciteit van de collecties van het KBIN is verzadigd. Daarom wordt voorgesteld om een nieuw, ondergronds, lokaal te bouwen voor de opslag van collecties in alcohol en formol, gescheiden van het museum en de andere gebouwen en beantwoordend aan de meest moderne veiligheidsvoorschriften. Deze bouw zal één derde van de huidige ruimte vrijmaken voor de aanwinsten van de ‘droge’ collecties en zal deze toegankelijker maken voor de bezoekers.

2. Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA)

Moderniseren en restaureren van de infrastructuur van het museum

Om aan de huidige functionele en museologische eisen te kunnen voldoen, moet dit mooi historisch gebouw en beschermd monument dringend worden gemoderniseerd. De belangrijkste werken zijn het bouwen van een polyvalente zaal, het verbeteren van de sanitaire ruimten, het renoveren van de kelders, het vernieuwen van de openbare accommodatie en de elektrische installatie, het herstellen van vensters, deuren, vloeren en plafonds en het verbeteren van de toegankelijkheid voor personen met een handicap.

Moderniseren van de permanente collectie van het KMMA

De permanente collectie van het museum onderging 40 jaar lang omzeggens geen wijzigingen. Ze moet dringend worden bijgewerkt en gemoderniseerd; de museografie is niet langer actueel en de audiovisuele middelen zijn nagenoeg onbestaande. De muurschilderingen van hoge historische waarde van sommige zalen zijn aan restauratie toe; de ruimte voor permanente tentoonstellingen moet worden vergroot.

Veiligheid en bescherming van het museum en van de wetenschappelijke gebouwen

De infrastructuur van de vijf gebouwen (het museum en de 4 wetenschappelijke gebouwen) beantwoordt niet meeraan de huidige veiligheidsvoorschriften, meer bepaald inzake brand en diefstal.

Het KMMA beschikt over collecties van buitengewone waarde in uiteenlopende domeinen zoals de etnografie, de zoölogie, de geologie, de tropische wouden en archieven van documenten, foto's en films. Deze collecties over Subsaharisch Afrika behoren tot de grootste ter wereld, wat betekent dat het KMMA een internationale verantwoordelijkheid heeft inzake het behoud en het beheer van dit unieke patrimonium.

3. Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België (KMSKB)

Renoveren van het Museum voor Oude Kunst: 3de fase

Sinds 1999 voert de Regie der Gebouwen grote renovatiewerken uit aan de hotels Gresham en Argenteau en aan de Museumstraat 7-9; ook werd toen gestart met de inrichting van de overdekte patio. Buiten de afwerking en de installatie van speciale technieken - de voltooiing is voorzien voor maart 2003 - dienen nog enkele aanpassingen te gebeuren om de betrokken lokalen en meer bepaald de publieke ruimten in gebruik te kunnen nemen. Het gaat om:

- de renovatie van de zaal Della Faille, aanpalend aan het gebouw Argenteau;
- de compartimentering van de nooduitgang aan de Museumstraat nr. 7;
- de inrichting van de 'Artshop' en het restaurant.

Renoveren van het Museum voor Oude Kunst: 4de fase

Dankzij de derde fase van de renovatiewerkzaamheden beschikt het Museum voor Oude Kunst nu over een moderne infrastructuur die bijdraagt tot een goede werking en ontwikkeling. Toch zijn er nog enkele zwakke punten i.v.m. de inrichting van de lokalen. De vierde fase zal dit probleem oplossen door de onthaalinfrastructuur (info, kassa en vestiaires) te verbeteren, een restaurant voor de bezoekers te voorzien, educatieve ateliers in te richten en de foyer van het Auditorium te renoveren.

Prioritaire werken voor de veiligheid

De recente audit inzake veiligheid die het studie bureau Ingenium uitvoerde, wees op grote lacunes inzake brandbescherming in de gebouwen. Om te vermijden dat een deel van het patrimonium ooit door een ramp wordt vernield, moeten belangrijke beveiligingswerken, waaronder compartimenteringswerken, worden uitgevoerd en meer bepaald in de centrale dispatching, in het Auditorium en in de tentoonstellingszalen, gelegen boven de lokalen van het Algemeen Rijksarchief.

4. Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis (KMKG)

Renoveren van de vleugel 'Oudheid' van het Jubelparkmuseum

Deze vleugel werd na een hevige brand gerestaureerd begin de jaren 1960. Deze locatie, volledig gewijd aan de Oudheid met onder andere het beroemde Romeinse mozaïek uit Apamea en zijn zuilengalerij werd niet onderhouden en kende de laatste vier decennia geen museografische renovatie meer. De volledig versleten vloeren, plafonds en vensters zijn dringend aan vervanging toe, terwijl de museologische voorstelling integraal moet worden gerenoveerd in een meer didactisch, interactief perspectief volgens de normen van de moderne museologie die de bezoeker mag verwachten van een van de grootste musea van België.

Voorstelling van een circuit Art Nouveau - Art Deco

Zes zalen werden voorbehouden om voor de eerste keer kunstwerken uit deze eminente periode aan het publiek voor te stellen. De bezoekers vragen reeds jaren om toegang te krijgen tot de kunstwerken van rond 1900, meer bepaald van Victor Horta, toenmalig toonaangever voor decoratieve kunst. De Regie der Gebouwen beloofde hiertoe de binnenhuisinrichting, waarvoor de plannen reeds enkele jaren klaar zijn, op zich te nemen.

Voorstelling van de collecties over de beschavingen van de islam

De islamitische collecties van de KMKG worden sinds meer dan een decennium niet meer tentoongesteld, een situatie die moeilijk houdbaar is gezien de vraag van de 'nieuwe Belgen'. Er wordt reeds meer dan tien jaar aan een renovatieproject van de zalen gewerkt. De plannen zijn nu, in overleg met de Regie der Gebouwen, volledig afgewerkt; enkel de financiële middelen laten nog op zich wachten om ze te concretiseren.

5. Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK)

Infrastructuur voor het onthaal van het publiek

De verschillende diensten die toegankelijk zijn voor het publiek liggen verspreid in het gebouw. Dit doet afbreuk aan de gebruiksvriendelijkheid en leidt tot praktische problemen qua onthaal en veiligheid. Daarom wordt voorgesteld de bibliotheek, de fototheek en de cafetaria onder te brengen in een uitbreiding van het gebouw waarin het publiek op gepaste wijze kan worden ontvangen.

6. Koninklijke Sterrenwacht van België (KSB)

Renoveren van het Planetarium

De pool Ruimte wil het Planetarium een nieuwe communicatiedimensie geven, het moderniseren en zijn activiteiten herwaarderen. De bedoeling is deze unieke ruimte om te vormen tot de etalage van de pool 'Ruimte' en tot een evenementencentrum, waar ook andere thema's dan Ruimte kunnen aan bod komen. Om deze strategie te volgen is het nodig de lokalen zó in te richten - het ontwerp bestaat reeds meer dan een halve eeuw - dat ze een ruimere functionaliteit bieden dan nu het geval is.

Uitbreiden van de bibliotheek

Het volume van de publicaties steeg aanzienlijk de voorbije dertig jaar waardoor bepaalde werken worden bewaard in vochtige kelders die hiervoor niet zijn ingericht. Daarom moet er dringend een aangepaste ruimte worden voorzien waarin de lezers kunnen worden onthaald.

Renoveren van het gebouw 'Mire centrale'

Het gaat om een klein gebouw dat hoofdzakelijk uit 2 referentiepijlers bestaat die diep in de grond zijn verankerd; dit gebouw dateert uit het begin van de 20ste eeuw. Het stond een twintigtal jaar leeg en de pijlers dragen nu antennes die de signalen van de GPS-satellieten opvangen. Deze signalen worden verwerkt door het station van de KSB dat in een wereldwijd referentienetwerk is opgenomen. Zijn positie is gekend tot op minder dan 3 cm ten opzichte van het centrum van de aarde. Het gebouw is vervallen tengevolge van vochtigheid. Daar het om een referentie in een wereldwijd netwerk gaat, moeten de pijlers bewaard blijven en dient aldus het gebouw gerestaureerd te worden.

7. Koninklijke Bibliotheek van België (KB)

In gebruik nemen van een infrastructuur voor het depot van elektronische documenten

De KB is een nationaal documentatiecentrum met de collectie van het wettelijk depot als zwaartepunt. Maar niemand in België bewaart, noch beheert de elektronische publicaties die constant groeien in aantal en impact. De KB wil deze dienst op zich nemen; de Europese richtlijn betreffende de auteursrechten in de informatiemaatschappij erkent het belang. De KB voert hiervoor reeds pilootprojecten uit. Om de bewaring en de toegankelijkheid van de digitale documenten voor het publiek op lange termijn te garanderen, moet de instelling over heel grote digitale opslagmedia en over de aangepaste onderhoudssoftware beschikken.

Openen van het gebouw op de Kunstberg, met de bouw van een gepaste toegang en tentoonstellingsruimte

De KB is moeilijk toegankelijk en heeft bovendien geen tentoonstellingszalen die aan de huidige technieken en mogelijkheden beantwoorden. Een reflectie over de volledige site zal leiden tot de ingebruikneming van een nieuwe tentoonstellingszaal en tot de bouw van een gebruiksvriendelijke en bereikbare ingang op de Kunstberg. Het gerenoveerd gebouw zal het publiek uitnodigen om de weg te vinden naar het patrimonium en de uitrusting van de KB. In de nieuwe ruimte die aan het museum wordt gewijd zal het gebruik van moderne technologieën het opnieuw mogelijk maken de belangrijkste stukken van de KB in een interactieve context voor te stellen; dit is met de huidige infrastructuur niet mogelijk.

Inrichten van een nieuwe magazijnruimte buiten de site van de Kunstberg

Bij de inhuldiging van de KB was gepland dat de boekenmagazijnen hun verzadigingspunt in 1985 zouden bereiken. Na herhaalde reorganisaties waren bijkomende magazijnruimten vereist. De KB wil haar krantencollectie op een externe site in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest onderbrengen. Het raadplegen van de originelen en het maken van microfilms of de digitalisering zullen op de nieuwe site gebeuren, terwijl de gedigitaliseerde versies of de microfilms eveneens beschikbaar zullen zijn in het huidige gebouw. De nieuwe site zal de kranten in ideale omstandigheden bewaren en het valoriseren van deze unieke collectie mogelijk maken.

8. Algemeen Rijksarchief (ARA)

Om de verschillende opdrachten van het Rijksarchief en van de archiefdepots in de Provinciën te verzekeren, moet een renovatieprogramma worden ingevoerd dat toelaat de openbare dienstverlening te waarborgen (aangepaste leeszalen en polyvalente ruimten), de wetenschappelijke opdrachten correct te vervullen en de documenten te bewaren.

Daarom moet het volgende worden voorzien:

- nieuwe gebouwen binnen het Algemeen Rijksarchief, alsook bij de depots van Gent, Namen, Hoei, Doornik, Brugge en Louvain-la-Neuve.
- moderniseren van de depots in acht steden (Kortrijk, Ronse, Antwerpen, Hasselt, Luik, Eupen, Aarlen en Saint-Hubert).

SOMA : De verwezenlijking van de renovatie van een gebouw aan de Luchtscheepvaartsquare

De onzekerheid betreffende het gebruik van Résidence Palace neemt toe en weegt steeds zwaarder op de ontplooiing van ontwikkelingsprogramma's voor informaticasites, alsook op de terbeschikkingstelling van het publiek van de verzamelingen van het SOMA. Daarom moet de renovatie van het gebouw aan de Luchtscheepvaartsquare binnen de aangekondigde termijn, namelijk

half 2003, volledig zijn uitgevoerd. Dan zou het SOMA het publiek kunnen onthalen en ten dienste staan met degelijke instrumenten die het hiervoor ontworpen heeft.

9. Koninklijk Meteorologisch Instituut

Installatie van een radar in West-Vlaanderen

Meteorologische radars spelen een belangrijke rol in het verbeteren van de voorspellingen en de vraag naar informatie over gevaarlijke meteorologische fenomenen. De rol van de radars is belangrijk bij chemische of nucleaire incidenten om potentiële haarden van besmetting op te sporen. Op dit ogenblik zijn een deel van West-Vlaanderen en het grensgebied met Frankrijk niet door een radar gedekt. In deze context zijn middelen nodig voor de installatie van een bijkomende radar, zodat de bewaking van het volledige Belgische grondgebied wordt verzekerd en het KMI de gevaarlijke meteorologische omstandigheden kan bepalen en de risicosituaties kan bewaken met dezelfde kwaliteit voor het hele land.

Bouw van een netwerk van automatische meteorologische meetstations

Het netwerk van meteorologische en hydrologische metingen is een onmisbaar element voor de uitvoering van de basisactiviteiten van het KMI. In het kader van het verbeteren van de voorspellingen van gevaarlijke meteorologische fenomenen moet het KMI over de meest recente en de meest gedetailleerde waarnemingen beschikken die enkel door een netwerk van automatische meteorologische stations kunnen worden gegeven. Deze ontwikkeling is nodig om op één lijn te blijven met onze buurlanden.

10. Belgisch Instituut voor Ruimte-aëronomie

Het hele gebouw is in slechte staat en verdient een grondige renovatie.

VERZEKEREN VAN DE VEILIGHEID VAN DE GEBRUIKERS, DE BEZOEKERS, HET PERSONEEL EN HET PATRIMONIUM

1 Huidige situatie

1.1. Recent ondernomen acties

De jongste jaren deden de directies van de FWI belangrijke inspanningen om de situatie ietwat te verbeteren met sterk beperkte middelen, zowel voor het welzijn van de werknemers en de veiligheid van de bezoekers, als voor de bescherming van het patrimonium.

- In samenwerking met de Regie der Gebouwen werden, met eigen middelen, enkele aanpassingen aan de infrastructuur uitgevoerd (installatie van brandwerende deuren, bewakingscamera's, opslaglokalen voor gevaarlijk materiaal...).
- Er werd een werkgroep voor preventie en veiligheid opgericht, bestaande uit vertegenwoordigers van elke instelling; er werden technische opleidingen georganiseerd.
- Onder het voorzitterschap van mevrouw de Gouverneur van het administratief arrondissement Brussel Hoofdstad werd een reflectie gevoerd over de integratie van de FWI in het veiligheidsbeleid op regionaal niveau en werden de krijtlijnen van een eerste 'rampenplan' gedefinieerd voor een van de FWI, in casu het KMSKB.
- In 2000 kreeg een studiebureau de opdracht om een diepgaande studie te maken van de huidige situatie binnen de FWI inzake brand, diefstal en het welzijn van de werknemers. Deze studie die in juni 2001 aan de directeurs van de FWI werd voorgesteld, bevat een reeks aanbevelingen die de brandbeveiliging op een aanvaardbaar peil moeten brengen.
- Op het vlak van de interne bewaking werd in het kader van de wet-Tobback een opleiding voor bewakers georganiseerd.
- Verschillende vaststellingen werden naar de bevoegde autoriteiten gestuurd, zonder dat er tot op heden een bevredigend antwoord werd gegeven.

1.2. Vastgestelde lacunes

In sommige instellingen is de situatie, hoewel ze vaak moet worden aangepast, relatief goed onder controle; in andere instellingen blijft ze heel problematisch. De hierna beschreven lacunes werden in min of meer grote mate vastgesteld in één, meerdere of in alle instellingen:

- de FWI kregen geen middelen om zich aan de recente wetgevingen aan te passen;
- de problematiek van de veiligheid werd niet grondig genoeg bestudeerd: er is een gebrek aan interne structuur en er is geen opgeleid personeel. Er bestaat dan ook geen veiligheidsbeleid dat de verschillende bestanddelen van de problematiek integreert;
- er bestaat evenmin een globale analyse van de risico's en een bepaald aantal maatregelen verliezen een deel van hun potentieel bij gebrek aan integratie in een globale strategie;
- het betrokken personeel is niet voldoende opgeleid en is daarom vaak niet in staat om de gepaste maatregelen toe te passen. De vereiste middelen werden vaak onderschat of niet op doeltreffende wijze gebruikt.

- er werd te weinig aandacht besteed aan het beheer van incidenten en de behandeling van klachten, waarmee de zwakke punten inzake veiligheid hadden kunnen worden geïdentificeerd;
- de inventarissen van de collectiestukken, de werken en de uitrusting vertonen soms hiaten;
- het gebrek aan bewakingspersoneel leidt tot een ontoereikende bescherming van de verzamelingen en een gebrek aan gepaste opleiding voor de bewakers (bijvoorbeeld inzake onthaal van het publiek en opvang van klachten). Dit fenomeen wordt versterkt door het hoge verloop van het bewakingspersoneel;
- de bewakingsdienst wordt te weinig als een volwaardige dienst beschouwd, onder leiding van een verantwoordelijke die de visie, de tijd en de vereiste bekwaamheden heeft om personeel te leiden, te begeleiden en te motiveren;
- bij gebrek aan personeel, worden de nood- en evacuatieplannen voor personen en goederen vaak beknopt uitgewerkt en zijn ze niet conform de rampenplannen van de provincies en de interventieplannen van de brandweer. Er bestaan geen of weinig duidelijke procedures die in geval van paniek als actieplan kunnen dienen;
- er wordt onvoldoende aandacht besteed aan de veiligheid en de arbeidsomstandigheden van het personeel, meer bepaald het dragen van beschermingskledij wanneer de omstandigheden dat eisen.

2 Prioritaire maatregelen

Binnen elke FWI dient een integraal veiligheidsbeleid gevoerd te worden, in de eerste plaats gesteund op een preventieve aanpak.

Dit beleid steunt op drie grote pijlers:

2.1 Invoeren van beschermingsmaatregelen voor het patrimonium

- De FWI en de Regie der Gebouwen zullen de aanbevelingen die resulteren uit een onlangs uitgevoerde studie van een extern bureau in acht nemen.
- Elke FWI zal een risicoanalyse laten uitvoeren, die regelmatig zal worden geëvalueerd en herzien en die rekening zal houden met het wisselend karakter van de risico's (meer bepaald omwille van buitengewone evenementen zoals tijdelijke tentoonstellingen).
- Per FWI zal een compleet noodplan worden uitgewerkt, gekoppeld aan de interventieplannen van de brandweer en aan de rampenplannen.
- Elke FWI zal overgaan tot een inventaris van de verzamelingen, werken en uitrusting en zal de bestaande inventarissen bijwerken (zie ook Actieprogramma I, betreffende het patrimonium) met, wanneer dat nodig is, een fotografische reproductie om de stukken bij diefstal te kunnen identificeren. De inventarissen worden in meerdere exemplaren opgesteld en veilig opgeborgen op verschillende plaatsen.
- Er zullen standaardprocedures worden ingevoerd voor de toegang tot de collectiestukken (in functie van het gebruik, de gebruikers, de waarde...) en voor de opvolging ervan.
- Er zullen controlesystemen voor de toegang van het personeel en de bezoekers worden ingevoerd.
- Er zullen beschermingsmaatregelen voor de informatie worden uitgewerkt, meer bepaald voor de digitale gegevens (*e-security*).

- Het verzekeringsbeleid van elke FWI zal worden herzien op basis van de omvang en de frequentie van de mogelijke schade.
- Er zullen maatregelen worden ingevoerd voor het respect van het leefmilieu, meer bepaald door het gebruik van milieuvriendelijke producten, via de recyclage van materiaal en een goed energiebeleid.
- Binnen elke FWI zal een hoofdcoördinator worden aangeworven die, in overleg met de preventieadviseur en bijgestaan door de verantwoordelijke van de technische dienst en de verantwoordelijke van de interne bewakingsdienst, instaat voor de coördinatie van de diverse aspecten van de veiligheidskwestie en die het integraal veiligheidsbeleid zal uitwerken.
- Elke FWI zal een industrieel ingenieur aanwerven als verantwoordelijke voor de technische dienst.
- Er zal een evaluatiesysteem worden ingevoerd dat meer bepaald op volgende indicatoren zal steunen: aantal incidenten (geregistreerd volgens hun ernst), kostprijs van de restauratie van het patrimonium na het incident, criminele feiten (diefstal, vandalisme...), klachten van bezoekers en interventies van de ordediensten en de brandweer.

2.2 Ontwikkelen van de interne bewakingsdiensten

- De FWI zullen de bewakings- en onthaaldiensten binnen goed georganiseerde interne bewakingsdiensten professionaliseren, wat een aangepaste opleiding voor de leden van deze diensten, voldoende bewakers voor de openbare zalen (op basis van meetbare criteria), de aanwerving van een bekwaam verantwoordelijke, het opstellen van een opvolgingsprocedure voor de beweging van de collectiestukken in de openbare zalen, impliceert.
- In elke FWI zullen duidelijke procedures worden ingevoerd voor de evacuatie van personen en goederen (met regelmatige evacuatieoefeningen).
- In elke FWI zullen duidelijke procedures worden ingevoerd om de acties te leiden in crisissituaties (diefstal, bomalarm, vandalisme...).
- Er zal een duidelijk zichtbare (ook in het duister) noodverlichting en –signalisatie worden ingevoerd en bijgewerkt.
- De FWI zullen werken aan de verbetering van het imago van de bewakingsdiensten, meer bepaald via een verhoogde aandacht voor het voorkomen van de bewakers en voor het omgaan met het publiek (in overeenstemming met Actieprogramma V, over de verbetering van het imago).
- De gebruiksvriendelijkheid zal worden verbeterd door een betere kennis van de gebruikerscategorieën en hun verwachtingen.
- De loopbaan van museumbewaker zal worden geherwaardeerd.
- Er zal een evaluatiesysteem worden ingevoerd op basis van volgende indicatoren: reacties van de gebruikers, aantal incidenten, aantal opleidingen die het bewakingspersoneel volgde.

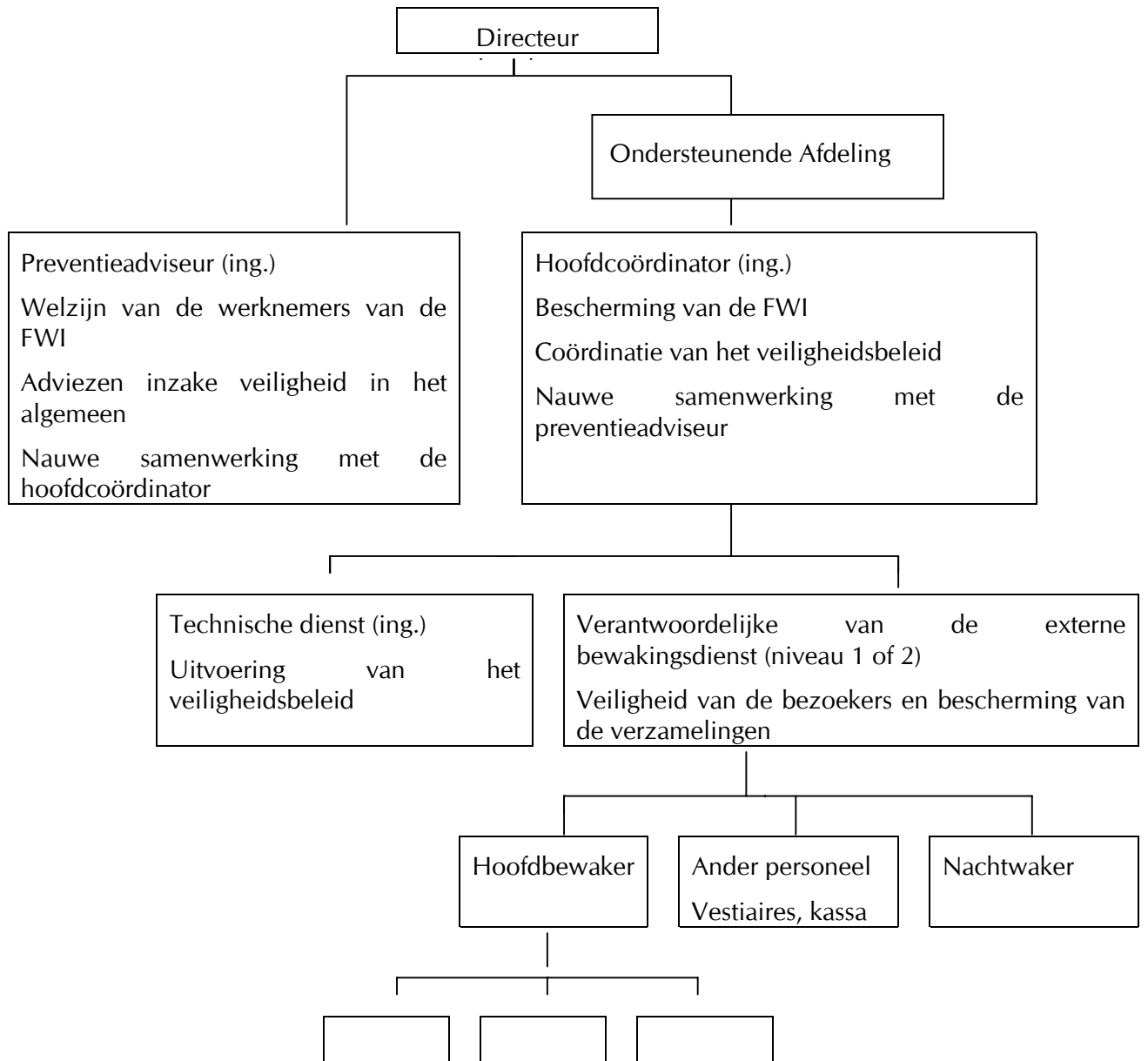
2.3 Creëren van een zekere en stimulerende werkomgeving

- Voor elke instelling zal een industrieel ingenieur als preventieadviseur worden aangeworven. Hij zal meer bepaald belast zijn met de dynamische en interactieve analyse van de risico's inzake welzijn.
- De FWI zullen het probleem van het welzijn op structurele wijze aanpakken, meer bepaald betreffende de aspecten van hygiëne, ergonomie, regelmatig onderhoud, veiligheid van de werknemers...
- De FWI zullen hun personeel sensibiliseren voor de problematiek van de veiligheid en hen over opleidingsmogelijkheden inlichten.
- Er wordt een transparante communicatie op het vlak van de verbetering van het werkmilieu ingevoerd.
- De FWI zullen duidelijke richtlijnen invoeren betreffende het gebruiken, etiketteren en opslaan van gevaarlijke producten.
- Er zal bijzondere aandacht worden besteed aan het onthaal van de nieuwe personeelsleden.
- Er zal een evaluatiesysteem worden ingevoerd op basis van volgende indicatoren: aantal werkongevallen, beroepsziekten, dagen ziekteverlof, ziekten van één dag, klachten van het personeel.

3 Budget

Beschrijving	Totale jaarlijkse kostprijs (in duizenden euro)	
Maximale bescherming van het patrimonium		
- Bijwerken van de huidige situatie	20.613,0	Niet-recurrent
- Hoofdingenieurs coördinatoren + Ingenieurs technische diensten	726,0	Recurrent
- Bijkomende studiekosten (risicoanalyse en noodplan...)	1.673,0	Niet-recurrent
Interne bewaking		
- 109 bewakers	2.162,0	Recurrent
- Uitrusting en werking	189,0	Niet-recurrent
- Opleiding	7,5	Recurrent
- Signalisatie	50,0	Recurrent
Welzijn van de werknemers		
- 10 preventieadviseurs	363,0	Recurrent
- Studie en opleiding	18,0	Recurrent
- Veiligheidsmiddelen voor het personeel	12,5	Recurrent
Totaal	25.814,0 waarvan niet-recurrent: 22.475,0 recurrent: 3.339,0	

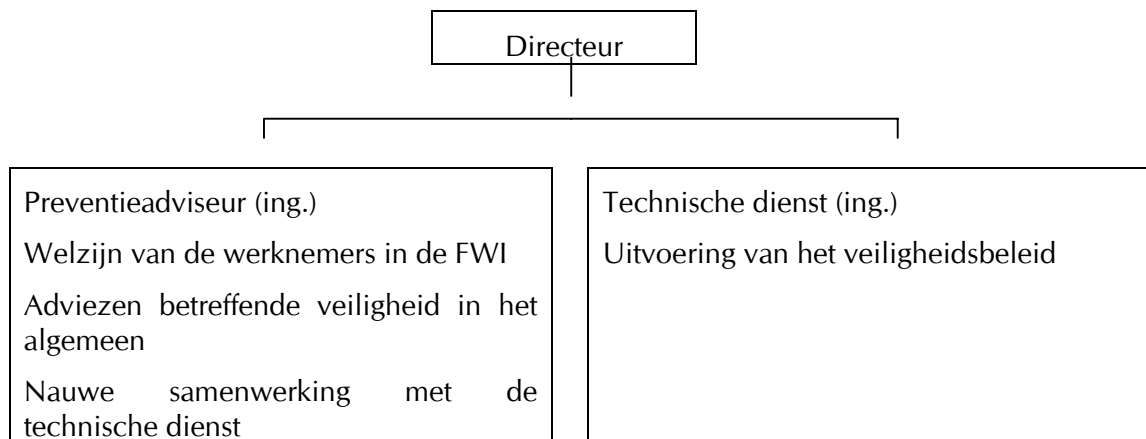
Voorstel voor een organogram m.b.t. de veiligheid (voor zes van de 10 FWI⁵)

1

⁵ KMSK, KMKG, KMMA, KB, KBIN, ARA

Voorstel voor een organogram m.b.t. de veiligheid (voor vier FWI⁶ en het SOMA)

⁶ KIK, KMI, KSB, BIRA

VERBETEREN VAN HET IMAGO VAN DE FWI

1 Huidige situatie

- De FWI realiseren geavanceerde onderzoeken, die hun een continue aanwezigheid op nationale en internationale forums verzekeren. De meeste van hen organiseren vaak opmerkelijke evenementen voor het grote publiek die heel wat mensen aantrekken, maar helaas te gericht blijven en niet worden gezien als de emanatie van activiteiten die op permanente basis worden uitgevoerd.
- Sommige FWI trekken grote publieken aan en weten zich een stabiele aanwezigheid in het publiek te verzekeren en dit op uiterst professionele wijze. In andere FWI laten de public relations te wensen over: er worden geen duurzame betrekkingen met de pers of met het grote publiek onderhouden en de instelling verliest de kans om een deel van de occasionele gebruikers in regelmatige gebruikers om te zetten.
- De FWI beheren een patrimonium en kennis die uniek zijn in België en de federale regering (en meer bepaald de Kanselarij en het Ministerie van Buitenlandse Zaken) zou hen meer bij evenementen met nationaal prestige moeten betrekken. Sommige FWI doen trouwens te weinig inspanningen om deze piste te ontwikkelen.

2 Prioritaire maatregelen

2.1 Versterken van de public relations

- Elke FWI zal over specialisten public relations beschikken die een beroep kunnen doen op een krachtige logistieke en administratieve ondersteuning. De cel Public relations zal belast zijn met de hoger geschetste oriëntaties en zal nauw samenwerken met de directeur. Het public relationsbeleid moet een van de sleutelementen van de werking van de FWI worden.
- Het onthaal van de bezoeker moet het imago van de FWI bevestigen. Bij de weerslag op de uitstraling van de FWI moet rekening worden gehouden met aspecten zoals het telefonisch onthaal of de gebruiksvriendelijkheid van de websites. Bovendien moeten zowel de regelmatige bezoekers als de andere doelgroepen voordelen kunnen genieten (kortingen, geschenken, uitnodigingen enz.). Dit geldt in het bijzonder voor verenigingen, voor wie het onthaal en de toegezegde voordelen doorslaggevende factoren in de organisatie van hun programma's zijn.
- De cel public relations en de educatieve dienst zullen samenwerken om initiatieven te ontwikkelen in overeenstemming met de behoeften en de verwachtingen van de verschillende publieken.

2.2. Creëren van een imago

- Een instelling is voor het publiek makkelijker identificeerbaar indien ze voor al haar externe communicatie een bepaaldestijl en voor haar website, de signalisatie in het gebouw, het logo, de voorstelling van de publicaties enzovoort een coherent imago ontwikkelt. Een degelijk imago verbetert de interne en externe herkenbaarheid van de instelling.

- Er moet bijgevolg een aantrekkelijk merkimago voor de FWI worden bedacht dat de hoofdpdracht van elke FWI (of groep FWI) representeert en tegelijkertijd erop wijst dat elk van deze instellingen tot een samenhangend geheel van FWI behoort.

2.3. Bijdragen tot het imago van België in het buitenland

- De FWI moeten een duurzame samenwerking met het Ministerie van Buitenlandse Zaken (meer bepaald betreffende het onthaal van belangrijke gasten) en, indien gewenst, met de gewestelijke departementen voor Buitenlandse Handel ontwikkelen. Het patrimonium en de deskundigheid van de FWI zijn vaak buitengewoon en vormen een kostbaar 'uitstalraam' voor de voorstelling van België bij de buitenlandse autoriteiten.
- De FWI zullen in onderling overleg contact opnemen met de federale ministeries en, meer bepaald met de FOD 'Kanselarij en Algemene Diensten' en het Ministerie van Buitenlandse Zaken, om hun diensten inzake deskundigheid, onderzoek, documentatie en informatie aan te bieden, met de nadruk op hun potentieel om het imago van het land te verhogen. Anderzijds zullen de FWI, in het kader van de banden die ze reeds met talrijke gelijkwaardige instellingen in het buitenland hebben, hun rol van Belgische tussenpersoon van deze buitenlandse nationale instellingen en van relais met de Belgische gefederaliseerde eenheden vervullen.

2.4. Samenwerken met de federale overheid en de gefederaliseerde eenheden

- De FWI zijn in talrijke domeinen van het wetenschappelijk onderzoek, van de informatie en de documentatie, dienstverleners die kunnen bijdragen tot het voorbereiden van het federaal beleid. De FWI zullen de diverse besturen beter en meer inlichten over de diensten die ze aanbieden en over hun mogelijkheden.
- De communautaire of regionale instellingen en de FWI hebben alle baat bij een meer intense samenwerking. Deze samenwerking zou het aanbod van wetenschappelijke en culturele diensten binnen de gemeenschappen en gewesten uitbreiden en de FWI toelaten hun diensten meer bekendheid te geven in de wetenschappelijke, artistieke en onderwijsmilieus van het land. De FWI zullen daarom met de bevoegde gefederaliseerde diensten de mogelijkheden onderzoeken om onderlinge partnerschappen uit te werken (reizende tentoonstellingen, onderzoeksprojecten...).

3 *Complementaire ontwikkelingen*

- Er zullen twee bijkomende oriëntaties worden uitgewerkt: sommige recurrente evenementen (concerten, literaire manifestaties, debatten enz.) richten zich tot een trouw publiek; anderzijds moeten buitengewone evenementen (opendeurdagen, feestelijkheden...), die van de hoofdpodracht van de FWI kunnen afwijken, een publiek aantrekken dat de instelling in kwestie gewoonlijk niet bezoekt. De heel gevarieerde samenstelling van het publiek impliceert de ontwikkeling van interculturele initiatieven.
- De directeurs zullen de aanwezigheid van de FWI op belangrijke manifestaties in het wetenschappelijk, cultureel, politiek, administratief, zakenmilieu enz. verhogen in functie van de bekwaamheidsdomeinen van de FWI.
- Naast deze eventuele gemeenschappelijke acties inzake public relations, zal het aantal gemeenschappelijke initiatieven worden verhoogd. Zo zullen meerdere FWI naar aanleiding van de 175ste verjaardag van België samen een geheel van tentoonstellingen en activiteiten organiseren.
- Verder zullen mogelijke gemeenschappelijke diensten betreffende bijvoorbeeld de verspreiding van publicaties of de bibliotheekdienst worden bestudeerd. Elke FWI zal in het algemeen op regelmatige basis bijdragen tot de communicatie over diensten van de andere FWI.

4 Budget

Volgende raming is gebaseerd op de cellen Public relations met een tot twee medewerkers van niveau 1 en een medewerker van niveau 2. Ze houdt verder rekening met de lanceringscampagnes, alsook met de regelmatige public relations activiteiten.

4.1 Middelen nodig voor het uitvoeren van de prioritaire maatregelen

Beschrijving	Totale jaarlijkse kostprijs (in duizenden euro)
16 personen van niveau 1	581,0
10 personen van niveau 2	206,0
Werkingskosten en kosten voor gewone en specifieke promotie	900,0
Kosten voor expertise en voor een lanceringscampagne (niet-recurrent)	1.900,0
Gemeenschappelijke initiatieven tussen instellingen	100,0
TOTAAL	3.687,0 waarvan niet-recurrent: 1.900,0 recurrent: 1.787,0

4.2 Middelen nodig voor het uitvoeren van de complementaire ontwikkelingen

Beschrijving	Totale jaarlijkse kostprijs (in duizenden euro)
Werkingskosten en kosten voor gewone en specifieke promotie	900,0
TOTAAL	recurrent: 900,0

DE FWI IN DE LIJN VAN DE COPERNICUSHERVORMING

VERDUIDELIJKEN EN VERBETEREN VAN DE EFFICIËNTIE VAN DE BEHEERSSTRUCTUREN

1 Huidige situatie

- De FWI beschikken momenteel niet over een aangepaste structuur die hun moet toelaten moderne beheersmethodes in te voeren om doeltreffender te kunnen werken en beter in te spelen op de verwachtingen van de gebruikers en de wijzigingen van hun omgeving.
- Hoewel de hervorming die in 1999-2000 werd gestart, de situatie verbeterde, blijft het beslissingsproces in elke instelling uiterst complex gezien het aantal beheersorganen: wetenschappelijke raad, directieraad, commissie voor werving en bevordering, beheerscommissie en de ordonnateur.
- Deze complexiteit leidt enerzijds tot een gebrek aan duidelijke verdeling van de bevoegdheden en dus tot bevoegdheidsconflicten tussen de beheersorganen en anderzijds tot logge beslissingsprocedures die de werking van de instelling vertragen.
- De structuur van de organisatie is hoofdzakelijk thematisch en lijdt onder een starheid en een logheid die, voor de minste wijziging, een koninklijk besluit of een ministerieel besluit vereisen.

2. Aanbevolen nieuwe oriëntaties

2.1. Principes

Om deze problemen te verhelpen moeten een aantal principes de reflectie over de nieuwe structuur van elke instelling leiden:

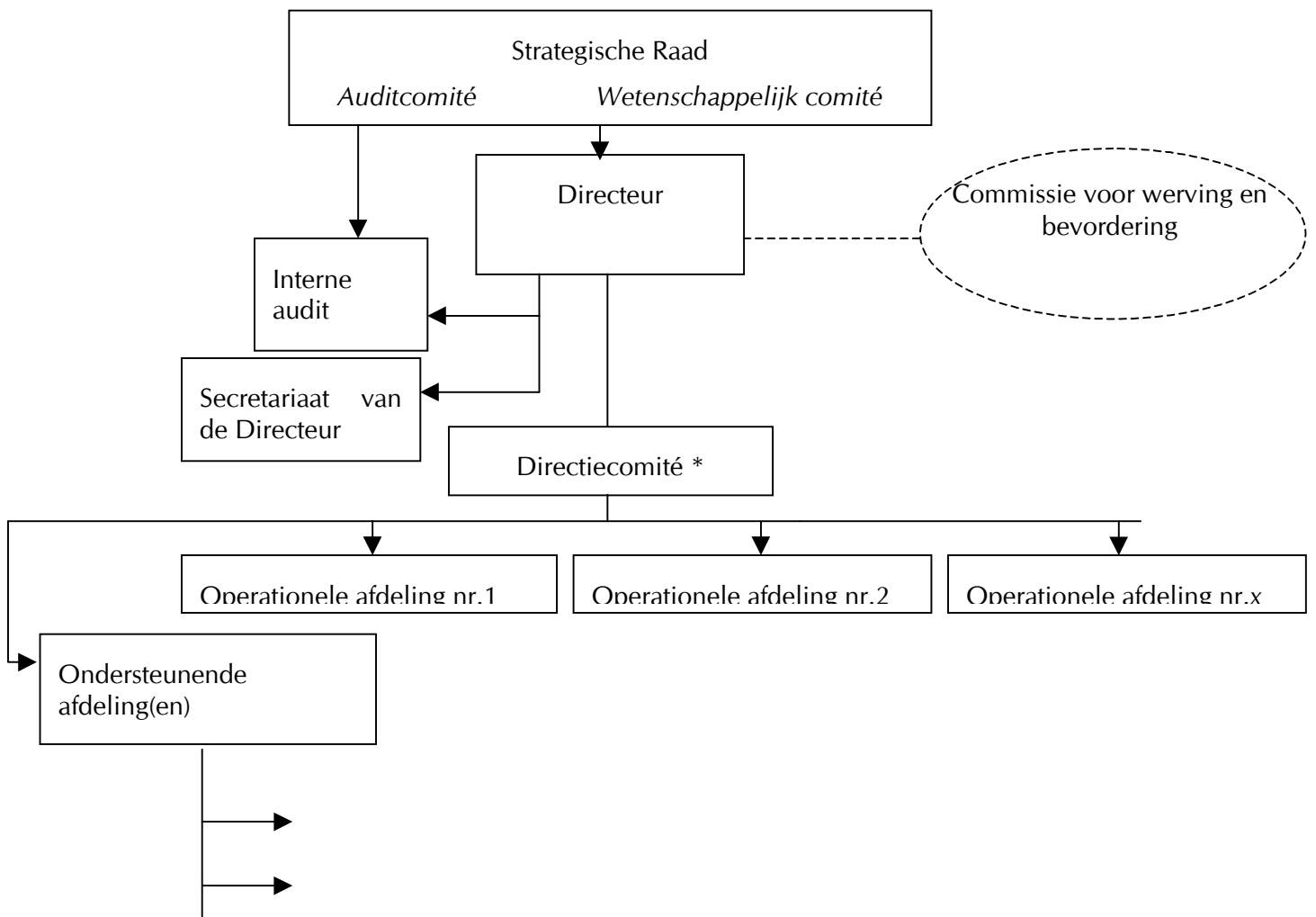
- versterken van de autonomie van de instelling via een toename van de beslissingsbevoegdheden die aan de beheersorganen van de instelling worden toegekend. Dit versterken moet gepaard gaan met het invoeren van een doelstellingencontract dat de verwachtingen van de politieke wereld, de gebruikers en het personeel vastlegt;
- duidelijk afbakenen van de bevoegdheden en toekennen van een brede beheersautonomie aan het orgaan dat verantwoordelijk is voor het dagelijks beheer;
- responsabiliseren van het management ('*accountability*');
- versterken van de controlemechanismen *a posteriori* (beheerscontrole, interne en externe audit);
- ontwikkelen van een structuur die een snelle aanpassing aan de wijzigingen van de omgeving van elke instelling toelaat;
- invoeren van een structuur met operationele (en niet langer thematische) afdelingen.

2.2. Nieuwe structuur

Op basis van deze principes zal de nieuwe structuur door de volgende elementen worden gekenmerkt:

- Een wet zal elke FWI omvormen tot een specifiek agentschap, 'Federale Wetenschappelijke Instelling (FWI)' genoemd, met een publiekrechtelijk statuut met rechtspersoonlijkheid. Het publiekrechtelijk karakter is gewenst, aangezien het wetenschappelijk, artistiek en historisch patrimonium van federaal België van algemeen belang is voor de bevolking.
- Elke instelling staat onder het toezicht van een Strategische Raad (SR) die zijn voorzitter kiest en het doelstellingencontract met de directeur en de Minister opstelt en bespreekt. De SR keurt het budget, de rekeningen, het operationeel plan en het investeringsplan goed; hij draagt de nieuwe directeur voor het beheer van de instelling voor aan de Minister; de directeur krijgt hiervoor een welbepaald mandaat. . De SR zal intern over twee organen beschikken:
 - een auditcomité, dat de SR ondersteunt in zijn rol van toezicht op en uitvoering van het beheerscontract. Dit comité werkt het auditplan uit en ziet toe op het intern controlesysteem, de graad van verwezenlijking van de doelstellingen van het beheerscontract, de interne processen en de financiële informatie;
 - een wetenschappelijk comité, dat de SR ondersteunt bij het definiëren van de oriëntaties en van de doelstellingen inzake wetenschappelijke materies; het zal ook deelnemen aan de evaluatie van de onderzoekswerken en de onderzoeksactiviteiten van de instelling.
- De SR zal voor de helft zijn samengesteld uit personen die worden voorgesteld door de federale Minister die bevoegd is voor Wetenschapsbeleid en voor de helft uit personen die de instelling voorstelt.
- Gelet op de belangrijke rol van de SR en de specificiteit van de vereiste kennis voor de goede werking van deze instellingen, moet de SR absoluut voor de helft zijn samengesteld uit wetenschappers van hoog niveau van buiten de instelling, gekozen omwille van hun bekwaamheden in de betrokken wetenschappelijke disciplines, en voor de helft uit personen die gekend zijn voor hun bekwaamheden inzake beheer. Elk lid van de SR moet de belangen van de instelling verdedigen en mag geen externe belangen vertegenwoordigen. Hij zetelt ten persoonlijke titel en wordt met zitpenningen vergoed.
- De directeur van de instelling is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer en heeft een raadgevende stem in de SR, in het auditcomité en in het wetenschappelijk comité. Hij voert de beslissingen van de SR uit en brengt verslag uit over zijn beheer bij deze raad. Hij stelt jaarlijks een operationeel plan op dat de menselijke en financiële middelen op de bepalingen van het doelstellingencontract afstemt.
- De directeur beschikt over een interne auditor die hem adviseert bij zijn beheer en waarop ook de SR een beroep kan doen.
- De directeur van elke instelling stelt een jury samen waarvan hij de voorzitter is en die zich uitspreekt over het aanwerven, evalueren en bevorderen van het personeel.
- De directeur wordt bijgestaan door een directieraad, samengesteld uit de directeurs van de operationele afdelingen en de ondersteunende dienst(en), die op voorstel van de directeur door de SR worden aangesteld.
- Voor het realiseren van activiteiten die gemeenschappelijk zijn aan verschillende instellingen kunnen zij een formeel netwerk oprichten dat ze zelf beheren. Ze kunnen ook structuren oprichten om activiteiten van gemeenschappelijk belang te verwezenlijken.

2.3. Toekomstig organogram van de agentschappen 'federale wetenschappelijke instellingen'

* samengesteld uit de directeur van de instelling en de directeurs van de operationele afdelingen en van de ondersteunende afdeling(en)

In vergelijking met de huidige situatie zal de hervorming van de structuur tot volgende verbeteringen leiden:

- de SR zal over heuse instrumenten voor beheerscontrole beschikken en zijn aandacht op de strategische aspecten van het beheer kunnen concentreren. Alle operationele beslissingen worden door de directeur en zijn directieraad genomen.
- De leden van de SR zijn onafhankelijk van het beheer van de instelling.
- De directeur moet bij de SR verslag uitbrengen over zijn beheer.
- De directeur zal over een grotere soepelheid beschikken om de structuur van de instelling te wijzigen, zodat de instelling zich makkelijker zal kunnen aanpassen aan de evoluties van de maatschappij, alsook aan de bepalingen van het doelstellingencontract en de eisen van het operationeel plan.
- Vermits de leden van het wetenschappelijk comité uit de Strategische Raad komen, worden bevoegdheidsconflicten vermeden en wordt de aanwezigheid van een wetenschappelijk onderzoeksdoel in het doelstellingencontract verzekerd.

3 *Te ondernemen acties*

- De FWI en de DWTC zullen een wetsontwerp en een ontwerp van koninklijk besluit opstellen waarin de nieuwe structuur wordt opgenomen. Deze teksten zullen aan de FOD 'Personeel & Organisatie' en 'Budget & Beheerscontrole' worden voorgelegd vooraleer ze bij het Parlement worden ingediend (begin 2003). Parallel hiermee zullen de nodige overgangsmaatregelen worden getroffen om de goede werking van de FWI te verzekeren, in het bijzonder op het vlak van de aanwerving van het personeel.
- Na goedkeuring door het Parlement zal elke instelling de gedetailleerde structuur van haar organogram vastleggen.
- De overgang naar de nieuwe structuur is gepland voor 31 december 2003, in overeenstemming met de overgang naar het nieuwe personeelsbeleid.

ONTWIKKELEN VAN EEN PERSONEELSBEHEER, AANGEPAST AAN DE SPECIFIEKE KENMERKEN VAN DE FWI

1 Huidige situatie

De instellingen worden vandaag geconfronteerd met een reeks moeilijkheden in de volgende domeinen van het personeelsbeheer (HRM):

1.1. Administratief statuut en bezoldigingsregeling van het wetenschappelijk en niet-wetenschappelijk personeel

- De reglementering van het statuut is heel complex geworden, wat de toepassing bemoeilijkt en bijgevolg een bron van talrijke interpretaties en blokkeringen is;
- De loonvoorwaarden van het personeel stemmen niet langer overeen met de 'marktsituatie'. De huidige lonen zijn inderdaad beduidend lager in vergelijking met de universiteiten, de regionale wetenschappelijke instellingen, de wetenschappelijke onderzoekscentra en de Europese onderzoeksinstellingen; deze situatie bemoeilijkt de kwaliteit van de toekomstige aanwervingen;
- De mogelijkheid om geschikt personeel te belonen en personeel dat niet naar behoren werkt te sanctioneren is heel beperkt. Deze situatie is unfair ten opzichte van het goed presterende personeel en remt de ontwikkeling van de instelling af;
- De huidige carrièremogelijkheden van het personeel hebben tot gevolg dat meer dan één derde van het wetenschappelijk personeel deel uitmaakt van de groep leidinggevende functies, terwijl het niet-wetenschappelijk universitair personeel (contractueel en statutair) praktisch geen doorgroeimogelijkheid heeft, wat het moeilijk maakt om niet-wetenschappelijk personeel lang in dienst te houden. Bovendien bestaat er meestal een onverantwoorde discriminatie tussen het statuut van het wetenschappelijk personeel en dat van het niet-wetenschappelijk personeel van hetzelfde niveau.

1.2. Personeelskader

- Vermits het kader van elke instelling, voor de niveaus 1, een doorslaggevende - lees exclusieve voorrang geeft - aan wetenschappers, is het quasi onmogelijk om de vakbekwame mensen aan te werven die vereist zijn om in te spelen op de groeiende vraag naar diensten voor het publiek en te reageren op de wetenschappelijke, technologische, sociale en milieugebonden uitdagingen (informatici, juristen, museologen, gidsen voor de educatieve dienst, vertalers...);
- De procedures voor het aanpassen van de kaders zijn omvangrijk en uiterst traag, wat het moeilijk maakt om de deskundigheid binnen het personeel te behouden; ze leiden tot demotivatie en een ommekeer van de leeftijdspiramide.

1.3. Selectie en aanwerving

- Hoewel de selectieprocedure van SELOR in grote mate werd verbeterd, verloopt ze te traag om een openstaande functie tijdig te kunnen invullen;
- SELOR hecht nog te veel aandacht aan de kennis van de kandidaten, terwijl er meer aandacht aan de vaardigheden, de ervaring en de motivatie moet worden besteed;

- Omzendbrief 506 van het Ministerie van Ambtenarenzaken heeft zware gevolgen voor de werking van instellingen die reeds met een beperkt personeelskader werken.

1.4. Evaluatie van het personeel

- De huidige evaluatieprocedure werd niet duidelijk gepreciseerd en heeft bijgevolg geen waarneembare (positieve of negatieve) invloed op de loopbaan van het personeel.

1.5. Opleiding van het personeel

- Niet elke instelling heeft een opleidingsbeleid omdat dit te duur is; de opleiding wordt onvoldoende gevaloriseerd en er is onvoldoende personeel om de personen in opleiding te vervangen;
- De specialisatie van de opleidingen die voor de verschillende wetenschappelijke functies zijn vereist, bemoeilijkt de mobiliteit tussen instellingen en naar andere ministeries.

1.6. Personeelsbeheer

Elke instelling beheert nu het personeel aangeworven met de eigen middelen. Voor het statutair personeel en, gedeeltelijk, voor het contractueel personeel (uitzonderlijke en tijdelijke behoeften, specifieke en aanvullende behoeften, vervanging voor loopbaanonderbreking, 4/5de of halftijds) wordt het beheer samen met de DWTC waargenomen. De DWTC oefenen ook een coördinerende rol voor verschillende administratieve taken uit. Vermits het beheer door de DWTC ver van het dagelijks beheer van de instellingen gebeurt, houdt dit weinig rekening met de problemen en uitdagingen eigen aan elke instelling. Deze mag geen beslissingen betreffende het gecentraliseerd beheer van de DWTC nemen, waardoor de instelling niet in staat is haar personeel doeltreffend te beheren en waardoor er een administratieve logheid wordt gecreëerd die leidt tot vertragingen en tot de demotivatie van het personeel.

Sinds iets meer dan een jaar werden verschillende initiatieven genomen om de situatie te verbeteren:

- enkele personeelsleden van niveau 1 werden van de DWTC bij de meeste instellingen gedetacheerd, waardoor de opvolging van de dossiers van het personeel in sommige gevallen vlotter verliep;
- met het oog op het moderniseren van deze instellingen werden minimale voorstellen voor nieuwe organieke kaders uitgewerkt om daarin de nieuwe functies te integreren die vereist zijn voor de goede werking en de ontwikkeling van elke instelling (deze voorstellen kregen nog steeds geen gunstig gevolg);
- de DWTC en SELOR sloten een protocol af ter verbetering van de selectieprocedures. De DWTC verkregen zo de coördinatie van verschillende administratieve taken die in het verleden door SELOR werden beheerd;
- er werd een werkgroep DWTC/FWI opgericht die de overdracht van het personeelsbeheer van de DWTC naar de instellingen zelf moet voorbereiden en de voorwaarden moet analyseren waaraan moet worden voldaan om deze overdracht te realiseren; de werkgroep besteedt ook aandacht aan het vaststellen van automatische processen voor het toekomstig beheer van de personeelsdossiers.

2. Aanbevolen nieuwe oriëntaties

Om haar opdrachten van wetenschappelijk onderzoek en van wetenschappelijke openbare dienstverlening te verwezenlijken en om het hoog internationaal niveau van haar activiteiten te waarborgen, moet elke instelling een human resourcesbeleid hebben waarmee ze zich aan de huidige en toekomstige behoeften kan aanpassen. Deze aanpassing heeft zowel betrekking op het wetenschappelijk personeel, het personeel dat vereist is voor de dienstverlening aan het publiek, als het beheerspersoneel. Het verbeteren en ontwikkelen van het personeelsbeheer, binnen elke instelling, berust hoofdzakelijk op volgende pijlers:

- de bezoldigingsregeling en het administratief statuut van het wetenschappelijk en niet-wetenschappelijk personeel zullen worden vereenvoudigd en geharmoniseerd; voor de loonschalen wordt, overeenkomstig het implementatieproces van de “Copernicus” hervorming, een marktconformiteit nagestreefd;
- de organieke kaders zullen verdwijnen en worden vervangen door een systeem van personeelsplannen en –enveloppen, die elke FWI op autonome wijze zal beheren;
- de selectie en de aanwerving zullen worden geoptimaliseerd, met of zonder inbreng van SELOR;
- de ontwikkeling van de carrière van het personeel zal aan een meetsysteem van hun bekwaamheden en hun prestaties worden gekoppeld;
- er zal een opleidingscultuur worden ontwikkeld.

Al deze aanbevelingen zijn enkel haalbaar indien er menselijke, financiële en logistieke middelen worden toegekend en indien elke instelling over de vereiste beheersautonomie beschikt.

3. Te ondernemen acties

Alle acties moeten in de nieuwe structuur en het nieuwe juridische kader passen, zoals beschreven in actieprogramma VI.

3.1. Mandaatfuncties

- Binnen elke instelling zullen er twee soorten mandaatfuncties zijn: de directeur van de instelling en de directeurs van de verschillende operationele afdelingen en de ondersteunende afdeling(en).
- In het kader van de nieuw voorgestelde structuur (cf. actieprogramma VI) moet de directeur van de instelling een hoog wetenschappelijk kennisniveau hebben en capaciteiten inzake beheer kunnen aantonen; de SR van de instelling legt het profiel van zijn functie vast, dat rekening houdt met deze dubbele vereiste.
- Er moet voor gezorgd worden dat het uitoefenen van een mandaatfunctie in aanmerking wordt genomen voor de loopbaan van het betrokken wetenschappelijk personeel.

3.2. Administratief statuut en bezoldigingsregeling van het personeel

- Het statuut wordt behouden, maar vereenvoudigd en geharmoniseerd;
- De carrièremogelijkheden zullen vergelijkbaar worden gemaakt, enerzijds tussen de statutairen en de contractuelen en, anderzijds tussen het wetenschappelijk en het niet-

wetenschappelijk personeel. Voor het niet-wetenschappelijk personeel moet een echte loopbaan worden gecreëerd – en dit in de lijn van de algemene hervorming van de loopbanen zoals opgenomen in het “Copernicus”plan - om bekwaam en gemotiveerd personeel aan te trekken en te houden;

- De loopbaan van het personeel wordt geherwaardeerd door:
 - de herziening van nieuwe wetenschappelijke graden (niet-leidinggevende functie);
 - het invoeren van een premiesysteem, gelijkaardig aan hetwelke voorzien is in de hervorming van de loopbanen van het personeel van de FOD's en POD's.

3.3. Personeelskader

- Er zal een personeelsplan worden opgesteld ter vervanging van het organiek personeelskader, om sneller aan de nieuwe personeelsbehoeften te kunnen voldoen.
- Per instelling zal een personeelsenveloppe ter beschikking worden gesteld. Deze maatregel belet niet dat een deel van de middelen kan worden beheerd door een gemeenschappelijke structuur onder de verantwoordelijkheid van meerdere instellingen.

3.4. Selectie en aanwerving

- Er zal een haalbaarheidsstudie worden gemaakt om de werkaanbiedingen niet langer door SELOR te laten publiceren maar door de instellingen.
- De selectiewijze van de wetenschappers door een ‘commissie voor werving, evaluatie en bevordering’ zal worden uitgebreid tot alle personeelscategorieën. Indien nodig zal een ontwerpakkoord met SELOR worden afgesloten.
- De FWI zullen de mogelijkheid hebben om personeel in de nieuwe functieklassen aan te werven, alsook om de nuttige anciënniteit van de aangeworven personen te valoriseren.
- De stageperiode voor de statutairen zal worden uitgebreid.
- De FWI zullen de mogelijkheid hebben om een contractueel aan te werven vóór het vertrek van een statutaire werknemer om de kennisoverdracht te verzekeren.
- De openstelling van hiërarchische posten voor buitenlandse vorsers zal een belangrijke stap in de internationalisering van de instellingen betekenen. Het aantrekken van een groter aantal kandidaten zal een positieve invloed hebben op de concurrentie tussen kandidaten en bijgevolg op hun niveau.

3.5. Evaluatie van het personeel

- De criteria van het evaluatiesysteem zullen heel nauwkeurig worden bepaald. De evaluatie van de bekwaamheden en de prestaties van het personeelslid wordt in aanmerking genomen bij de ontwikkeling van zijn loopbaan.

3.6. Opleiding van het personeel

- Binnen elke instelling zal een inventaris van de algemene en specifieke behoeften inzake opleidingen worden gemaakt en een opleidingsprogramma worden opgesteld.
- De instellingen zullen alle personeelsleden aanmoedigen om opleidingen te volgen.
- Een deel van de opleidingsactiviteiten kan eventueel worden toevertrouwd aan een gemeenschappelijke structuur, beheerd door meerdere instellingen.

3.7. Personeelsbeheer

- Binnen elke instelling zal een volwaardige dienst human resources worden ingesteld.
- Een geautomatiseerd uniform beheer van de dossiers zal worden ontwikkeld om een betere opvolging van de dossiers voor elk personeelslid te verzekeren.
- Er zal ten minste één niveau 1 en één niveau 2+ worden aangeworven voor het beheer van de dienst 'personeelsbeheer'.
- Het personeel dat op de dienst 'personeelsbeheer' werkt, zal een gepaste opleiding krijgen.
- De verschillende beheerders onder mandaat van de instelling zullen een basisopleiding 'people management' krijgen.
- Er zal een gemeenschappelijke structuur voor de instellingen worden opgemaakt. Het zal een helpdesk zijn inzake human resources en deze zal samengesteld zijn uit deskundigen die de instellingen adviseren inzake personeelsbeleid. Deze helpdesk zou ten minste tijdelijk door de DWTC kunnen worden waargenomen.

4. Budgettaire middelen vereist om de acties te verwezenlijken

- Nieuwe beroepen, vereist voor de modernisering

Naast de nieuwe functies die in de verschillende actieprogramma's werden geïdentificeerd, moet een zeker aantal andere functies binnen elke instelling worden gecreëerd of versterkt. Zo moet elke instelling over een 'middle management' beschikken om een doeltreffende ondersteunende dienst te krijgen.

Beschrijving	Aantal	Totale jaarlijkse kostprijs (in duizenden euro)
Adjunct-adviseurs - loonschaal 10 A (juristen, specialisten human resources en financiën, museologen...)	35	1.271,0
Informatici (en <i>webmanagers</i>)	15	675,0
Administratieve en onderzoeksassistenten (programmeurs, bibliothecaris, personeelsbeheer...)	35	720,0
RECURRENT TOTAAL	85	2.666,0

- Voor elke nieuwe functie moet een jaarlijks werkingsbudget ten belope van 3.800 euro per persoon worden voorzien. Recurrent globaal budget: $85 \times 3.800 \text{ euro} = \mathbf{323.000 \text{ euro}}$.
- Indien het Opleidingsinstituut van de Federale Overheid het opleidingsprogramma kan organiseren, is de kostprijs voor de instellingen quasi nihil.
- De raming van de herwaardering van de wetenschappelijke carrières kan worden berekend in het kader van de algemene hervorming van de loopbanen zoals voorzien in het "Copernicus"plan.

ONTWIKKELEN VAN DE STRATEGISCHE BENADERING, DE KWALITEIT VAN DE DIENSTEN EN DE BEHEERSCONTROLE

1 Huidige situatie

- Bij de oprichting van de FWI waren wetenschappelijk onderzoek en de bewaring van het patrimonium hun belangrijkste opdracht. Er bestaat sinds enkele jaren een steeds grotere vraag van de burgers en de overheid naar een diversificatie van de diensten: geleide bezoeken, tijdelijke tentoonstellingen, thematische tentoonstellingen in de permanente tentoonstellingszalen, noodinterventies op het patrimonium van het land, evaluatie van de meteorologische en seismische risico's, verspreiding van de gegevensbestanden op internet...
- Naar aanleiding van de hervorming van de jaren 1999-2000 ontwierpen de instellingen een driejaarlijks kaderprogramma dat de nieuwe opdrachten van elke FWI en hun doelstellingen beter afbakt. Het gebrek aan beheersinstrumenten en personeel dat gespecialiseerd is in strategische en operationele planning beperkt de draagwijdte van de inspanningen die elke FWI deed.
- De beheerscommissies, de wetenschappelijke raden en de directeurs van de FWI beschikken bovendien niet over doeltreffende controlemiddelen en over de interne consultancycapaciteiten die nodig zijn om betere beslissingen inzake beheer en onderzoek te nemen.

2 Aanbevolen nieuwe oriëntaties

De aanpassing van de FWI aan de ontwikkelingen binnen de maatschappij vereist een modernisering van het beheer, die de opdrachten van deze instellingen doet beantwoorden aan de verwachtingen van de verschillende gebruikers en ze inschrijft in een visie en een globale strategie, die zowel de prioriteiten als de te bereiken resultaten bepalen.

In de nieuwe structuur van de 'FWI' moeten de Strategische Raad en de directeur samen met de Minister een doelstellingencontract opstellen. Dit contract moet de menselijke, financiële en informaticagebonden middelen omschrijven die vereist zijn om de doelstellingen te verwezenlijken. Het zal steunen op de volgende elementen:

2.1 Een visie en waarden:

- Vóór ze een strategie bepaalt, definieert elke instelling wat ze op lange termijn wil zijn en bereiken. Dit 'Witboek' preciseert reeds een gemeenschappelijke visie van alle FWI; deze visie zal aan elke instelling worden aangepast met de verduidelijking van de onderzoeksdomeinen en de activiteiten van de openbare dienstverlening die moeten worden vermeld of ontwikkeld om de strategie te bepalen. De verschillende actieprogramma's van het 'Witboek' vormen reeds een eerste belangrijke stap naar deze algemene visie.

- De strategie van elke instelling moet worden uitgewerkt rond waarden die haar actie leiden en het onmiskenbaar openbaar karakter ervan verantwoorden. De aard van de activiteiten van elke instelling en het wetenschappelijk, artistiek en historisch belang van haar patrimonium vereisen de continuïteit van de dienstverlening en de betrouwbaarheid en toegankelijkheid van de diensten, handelingen met respect voor de fundamentele waarden van de maatschappij. Elke instelling zal waken over de integriteit, de dienstvaardigheid en de objectiviteit van het personeel. Tegelijk zal ze aan dit personeel een kader aanbieden waarin het volledig tot ontplooiing kan komen.

2.2 Een strategie gebaseerd op kwaliteit

De Copernicushervorming verduidelijkt dat elke openbare dienst de kwaliteit van het leven moet verbeteren, door het welzijn, de welvaart, de gezondheid en de veiligheid van de burgers te verbeteren.

In het doelstellingencontract worden een strategie en doelstellingen bepaald, gebaseerd op een aanpak die borg staat voor de kwaliteit en de coherentie met de visie en de waarden van de instelling. Het Gemeenschappelijke Auto-evaluatiekader van de Openbare Functie (CAF) is een instrument dat toeziet op kwaliteit en coherentie. Deze vereisten vergen van elke instelling bijzondere aandacht op de drie kwaliteitsniveaus:

- **de kwaliteit binnen de maatschappij, de bevolking (macroniveau)**

De activiteit van elke instelling heeft een impact die het veld van haar gebruikers overschrijdt. Door de implicaties van onderzoek, het imago dat de instelling uitstraalt, de waarden die ze promoot en het patrimonium dat haar wordt toevertrouwd, moet de kwaliteit van het werk van de instelling rekening houden met het talrijke publiek dat haar niet bezoekt, maar wel diverse verwachtingen heeft. Zo geven de overstromingen en stormen die de jongste jaren zoveel schade hebben aangericht en het land hebben geschokt, het Koninklijk Meteorologisch Instituut een belangrijke rol bij het voorspellen van gevaarlijke klimaatfenomenen, zodat de hele bevolking zich beter tegen dergelijke evenementen kan wapenen.

Elke instelling draagt een enorme verantwoordelijkheid betreffende het gemeenschappelijk patrimonium van een heel grondgebied, een hele bevolking waarop gedeeltelijk een collectieve identiteit berust. De hele bevolking heeft bijgevolg het recht te verwachten dat het patrimonium wordt bewaard, bestudeerd, zelfs indien slechts een deel van de bevolking deze instellingen bezoekt.

De ontwikkeling van marktonderzoek en het intensiveren van de contacten met de maatschappij zullen bijdragen tot de kwaliteit van de activiteiten voor de samenleving.

- **de kwaliteit van de diensten aan de verschillende gebruikers (mesoniveau)**

Elke instelling heeft talrijke gebruikers: de politieke wereld, de administratieve en gefederaliseerde eenheden, het grote publiek, de vorsers, internationale organisaties...

Het doelstellingencontract zal de doelstellingen voor alle categorieën gebruikers vastleggen. Met het oog hierop zullen de instellingen over instrumenten beschikken die hen toelaten de verwachtingen van hun gebruikers en hun graad van tevredenheid te bepalen teneinde een strategie uit te werken om de aangeboden diensten te verbeteren. Er werden reeds een paar studies over het grote publiek van enkele instellingen gerealiseerd, maar deze initiatieven vereisen een structuur en instrumenten om alle gebruikersgegevens grondiger en uitgebreider te analyseren. De overzichtstabel, de opiniepeilingen, de redactie van een kwaliteitshandvest voor een gebruikerscategorie (vertrouwenscontract tussen de instelling en de gebruikers), de *benchmarking* tussen instellingen zijn de instrumenten die de Strategische Raad en de directeur in staat stellen om het kwaliteitsniveau te verbeteren.

- **de kwaliteit van het intern beheer (microniveau)**

Elke instelling zal toezien op de efficiëntie van haar beheer. Het minimaliseren van de prijs voor een dienst van dezelfde kwaliteit, het vereenvoudigen van de processen, het geautomatiseerd beheren van de dossiers, de inzet van het personeel, de opvolging van het beheer aan de hand van indicatoren zijn enkele voorbeelden die de instelling sterker kunnen maken op het vlak van de kwaliteit. Het herdefiniëren van de processen (*Business process reengineering/BPR*), het invoeren van een *workflow* of een ERP-programma (*Enterprise Resource Planning*) voor het geïntegreerd beheer van de middelen van de instelling (menselijke en financiële middelen), de overzichtstabellen... zijn voorbeelden van instrumenten die de directeur in zijn beheer kunnen ondersteunen, op voorwaarde dat ze goed worden gekozen en gebruikt.

2.3 Een operationeel plan dat de strategische doelstellingen in concrete activiteiten omzet

De directeur van elke instelling stelt jaarlijks een operationeel plan op dat de concrete acties beschrijft die zullen worden gerealiseerd om het doelstellingencontract toe te passen. Deze beschrijving verduidelijkt de middelen die aan de verschillende activiteiten zullen worden toegekend, alsook de indicatoren die het mogelijk maken om de graad van verwezenlijking van het plan op te volgen.

2.4 Een interne controle die op de goede werking van de instelling toekijkt

De directeur, de verschillende beheerders en het voltallige personeel bepalen samen de maatregelen die vereist zijn om redelijkerwijze zeker te zijn van:

- de verwezenlijking van de vastgelegde doelstellingen,
- het economisch en doeltreffend gebruik van de middelen,
- de kennis en de gepaste beheersing van de risico's met het oog op de bescherming van het patrimonium,
- de integriteit, de betrouwbaarheid en de volledigheid van de financiële en beheersgebonden informatie,
- de naleving van wetten en reglementen en van het algemeen beleid, bepaald door de Regering en door de Minister,
- de fraudebestrijding.

Deze interne controle is dus de zaak van de hele organisatie en moet in de activiteiten van elk personeelslid worden verankerd. Het gaat er niet om de werklast te verhogen, maar integendeel om deze beter te analyseren en te beheersen.

2.5 Een interne audit die de problemen opspoot en de beheerders en de Strategische Raad adviseert

- Elke instelling zal over een interne auditcel beschikken die op onafhankelijke en objectieve wijze zekerheid biedt over de graad van beheersing van haar operaties en adviezen verleent om het beheer te verbeteren.
- De interne audit zal de instelling helpen om haar doelstellingen te bereiken via een systematische en methodische aanpak van de evaluatie van de financiële situatie, het beheer- en controleproces, de kwaliteit op deze drie niveaus...
- Het Auditcomité van de Strategische Raad zal samen met de directeur een auditplan opstellen dat door de interne auditor moet worden verwezenlijkt.
- De externe audit van de instellingen wordt steeds ex-post door het Rekenhof en de Inspectie van Financiën uitgevoerd.

3 Te ondernemen acties en vereiste budgettaire middelen (voor alle instellingen)

Beschrijving van de vereiste acties	Type vereiste middelen	Totale jaarlijkse kostprijs (in duizenden euro)
Redactie van een strategisch plan	Consultancy	50,0
Toepassen van een beheer van de processen en de projecten:		
- Analyse van de processen	Consultancy	248,0
- Beheer van projecten	Projectassistent, consultancy, opleiding, software	50,0 + 363,0 recurrent
- Installatie van het systeem voor documentbeheer	Consultancy, software, hardware, onderhoudscontract	2480,0 + 248,0 recurrent
Automatisering van de procedures (workflow)	Consultancy, opleiding, software, hardware, onderhoudscontract	3720,0 + 75,0 recurrent
Invoeren van een audit en interne controle		
- vastleggen van de indicatoren, evaluatie op basis van het CAF	Consultancy	12,0
- ontwikkelen en toepassen van een kwaliteitssysteem en uitvoeren van een audit	Assistent kwaliteit, interne auditor, opleiding kwaliteitssysteem	124,0 + 1.107,0 recurrent
Externe wetenschappelijke evaluatie		Zie actieprogramma wetenschappelijk onderzoek
Enquête bij de gebruikers en het 'niet-publiek'	Personeel voor de analyses (socio-economische, de verwachtingen, de tevredenheid...)	363,0 recurrent
Compensatie in personeel*		5.000,0
TOTAAL		11.684,0 + 2.156,0 recurrent

*De verwezenlijking van alle acties zal van het huidig wetenschappelijk personeel veel investeringen qua tijd vergen. Het is echter essentieel dat elke instelling het potentieel aan personeel voor het wetenschappelijk onderzoek behoudt.

HOOFDSTCK IV

FINANCIERING EN PARTNERSCHAPPEN

Bij een globale aanpak van de modernisering van de FWI kunnen financiering en partnerschappen niet ontbreken. De uitdagingen van het wetenschappelijk onderzoek en het wetenschappelijk, artistiek en historisch patrimonium van federaal België verdienen het uitdiepen van alle pistes die het mogelijk maken om de acties die in dit 'Witboek' worden voorgesteld, tegen 2005 uit te voeren.

Onderstaande tabel bevat een synthese van de financiële behoeften nodig om de acht actieprogramma's uit te voeren:

Actieprogramma	Recurrent bedrag voor de prioritaire maatregelen (in duizenden euro)	Niet-recurrent bedrag voor de prioritaire maatregelen (in duizenden euro)	Complementaire ontwikkelingen (in duizenden euro)	Totaal bedrag (in duizenden euro)
I-Digitalisering	3.800		9.000	12.800
II-Onderzoek	7.546		1.901	9.447
III-Infrastructuur	(*)25.000			25.000
IV-Veiligheid	3.339	22.475		25.814
V-Imago	1.787	1.900	900	4.587
VI-Structuur	-	-	-	-
VII-Human resources	2.989			2.989
VIII-Strategie en Controle	2.156	11.684		13.840
Totaal (zonder infrastructuur)	21.617	36.059	11.801	69.477
Totaal	46.617	36.059	11.801	94.477

(*) per jaar, gedurende 10 jaar

Voornoemde uitgaven worden mogelijk dankzij:

- een toename van hun interne efficiëntie waardoor bepaalde kredieten kunnen worden besteed aan activiteiten die prioritair worden geacht voor de modernisering. Rekening houdend met het huidige tekort aan geschoold personeel, zoals uitvoerig werd toegelicht in de vorige pagina's, zal de impact van de verhoogde efficiëntie natuurlijk beperkt zijn en sterk verschillen van de ene instelling tot de andere en van de ene sector tot de andere;
- een grotere tussenkomst van de Staat in de personeelskredieten, werkings- en uitrustingsstoelagen en investeringen van de Regie der Gebouwen en dit om de basistaken van de FWI te verzekeren;
- een reeks aanvullende middelen die de financiering van specifieke programma's of projecten moeten toelaten. Hierna volgt een niet-exhaustieve lijst van deze middelen:

1 Creëren van een structureel mecenaatfonds onder de bescherming van de Koning Boudewijnstichting

De Regering zou, met behulp van de Koning Boudewijnstichting, kunnen bestuderen of het oprichten van een structureel mecenaatfonds ten gunste van de FWI (steun aan renovatieprojecten, aan de aankoop van wetenschappelijke infrastructuur, aan wetenschappelijk onderzoek...) haalbaar is. Dit fonds zou worden aangevuld met bijdragen van enkele ondernemingen die hun imago op structurele wijze willen koppelen aan de ontwikkeling van deze instellingen en aan de uitstraling van het patrimonium van federaal België. De Koning Boudewijnstichting waarborgt de transparantie, de zichtbaarheid en de geloofwaardigheid nodig om dit initiatief aan te moedigen. Dit initiatief onderstreept het belang van de ondernemingen als essentiële actoren van de maatschappij en generatoren van sociale meerwaarden. Het idee is ontleend aan experimenten in andere landen (vb.: Carlsbergstichting in Denemarken).

2 Versterken van de steun van de Nationale Loterij

De steun die de FWI momenteel genieten van de Nationale Loterij onder de rubriek 'Wetenschappelijk Onderzoek en Federale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen', bedraagt om en bij de 1.685.000 euro. Deze steun kan worden verhoogd om tegemoet te komen aan de behoeften aan wetenschappelijke infrastructuur (zie actieprogramma II).

De rubrieken 'Initiatieven van nationaal prestige' en 'Geklasseerde monumenten, landschappen en gebouwen' van het winstverdelingsplan van de Nationale Loterij zouden eveneens de acties van dit 'Witboek' inzake infrastructuur en nieuwe museologie (zie actieprogramma III), het verbeteren van het imago van België en diplomatiek onthaal (zie actieprogramma V) kunnen ondersteunen.

3 Ontwikkelen van samenwerking met de andere federale departementen

- De FOD 'Kanselarij en Algemene Diensten', het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de FWI zouden een samenwerkingsakkoord kunnen afsluiten om diplomatiek onthaal en uitwisselingen stijlvoller te laten verlopen en het imago van ons land in het buitenland te verbeteren;
- In het kader van de middelen die aan de Copernicushervorming worden toegekend, zou de FOD 'Personeel en Organisatie' de actieprogramma's kunnen steunen betreffende de

hervorming van het personeelsbeheer, de ontwikkeling van de beheersstrategie en – controle, de hervorming van de structuren die, ondanks hun onmisbare specifieke kenmerken, volledig in de filosofie van de Copernicushervorming passen;

- De FOD 'Informatie- en Communicatietechnologie' zou de FWI kunnen betrekken bij het ontwikkelen van toepassingen inzake e-regering en het gebruik van de nieuwe informatietechnologieën om het intern beheer en de dienstverlening aan het publiek te verbeteren (zie actieprogramma's I en VIII);
- De samenwerking met en de wetenschappelijke diensten ten voordele van andere federale departementen zouden moeten worden ontwikkeld:
 - Het raamakkoord tussen het departement voor ontwikkelingssamenwerking en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika is een voorbeeld dat onze aandacht verdient. Deze samenwerking bevordert de politieke, wetenschappelijke en artistieke betrekkingen met het Afrikaanse continent en draagt tegelijkertijd bij tot de ontwikkeling van het museum.
 - De samenwerking op het vlak van het milieu en meer bepaald van de duurzame ontwikkeling met de verschillende betrokken departementen, kan worden versterkt.
- Op basis van de lijst die in het actieprogramma III wordt weergegeven, zouden de FWI samen met de Regie der Gebouwen een tienjarenplan voor moderniseringsprojecten van het onroerend patrimonium en voor de valorisatie van de verzamelingen moeten uitwerken. Door de omvang van de vereiste financiële middelen, zou een deel kunnen worden gefinancierd door het structureel mecenaatfonds en de Nationale Loterij (zie hoger), alsook via het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (zie infra).

4 Ontwikkelen van partnerschappen met de gefederaliseerde eenheden:

De FWI willen partnerschapsakkoorden met de gemeenschappen en de gewesten concretiseren in verschillende activiteitsdomeinen:

- Het educatief aanbod en de betere verspreiding van de kennis
Het versterken van de educatieve diensten, het ontwikkelen van internetsites voor de scholen, het organiseren van reizende tentoonstellingen in de gemeenschappen, zijn maar enkele voorbeelden van de mogelijkheden (zie actieprogramma's I en II);
- Wetenschappelijk onderzoek en patrimonium
Omwille van de complementariteit inzake wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijk patrimonium, moet de uitwisseling tussen de FWI en de universiteiten worden bevorderd en moeten de inspanningen gebundeld worden om beter aan de Europese onderzoeksruimte deel te nemen. De onderzoekskredieten die op verschillende bestuursniveaus beschikbaar zijn, zouden bereikbaar moeten zijn voor alle partners om aldus in een logica van wederkerigheid te passen (zie actieprogramma II).
- Het imago van de hoofdstad van België
In het kader van de promotie van de internationale rol en van de functie van hoofdstad van België, zouden de federale Staat en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ad-hocprojecten binnen de FWI op gestructureerde wijze kunnen ondersteunen (zie actieprogramma's III en V).
- Verbeteren van de infrastructuur in het Vlaamse en Waalse Gewest

